Pádraic Ó Flaithearta
a sgríobh sgéalta agus aiṫrísí an leabhair seo
Mícéal mac Donnċaḋa Ruaiḋrí na Mairtínéise
Iorrus Aiṫneaċ, a d'innis.

an Tighearna bacúnna

Tighearna mór talamhan a bhí ann
fadó agus bhí mac aige agus
dubhairt sé leis an mac go raibh sé
an ám aige pósadh. "Gabhfaidh tú,"
adeir sé, agus tiúbhraidh tú tocrus
ban ~~an aonfhacht leat mas~~ tugam-sa go
~~mbeidh fhios agam-sa~~ bhfeice mé cé'ar ab
a ~~thoghfheas mise~~ toghnochas tú". D'imthigh
leis ansoin go ndeachaidh sé
chómh fada le teach ar cheap sé
a raibh bean ann a d'fheilfeadh
é. Nuair a tháinig sé isteach ann
d'iarr sé ar a h-athair í agus
dubhairt an t-athair go dtiúbhfadh.
"Ní'l mé a dhul dá labhairt
leam India chort a. luth" adeir
se. ~~baillfeadh~~ baithfidh mé
dhul go ~~bf~~ bhfágh mé tocrus

a thiubhrfhas mé liom go
bhfeicfhidh mé cé acab a
tharthuesochas le m'athair mar
caithfeadh é a shású ach ní
chonnacófad ach ceann acab".
"Níl aon locht air" adeir an
fear. Bhuail leis annsin go
ndeachaidh sé i dteach eile ar
cheap sé a raibh a dhíol dhe
bhean ann agus d'iarr sé ar
a h-athair í. Dubhairt a
hathair go dtiubhradh. "Níl fhios
agam ar b'í a bhéas agam
chomh a' luth fós" adeir sé.
"Dubhairt m'athair liom triúr
acab a thabhairt aige go
bhfeicfeadh sé cé acab a
shasóchaidh é agus caithfidh
muid é a shású". "Níl aon
locht air" adeir an fear "ní

millteanas mór orthaibh uilig
siúbhal ~~ina~~ 'un an tighe aige".
D'imthigh leis annsin agus
chuaidh sé i dteach eile. Nuair
a tháinig sé isteach d'inns
sé dho fhear an tighe cá raibh
sé a dhul. Dubhairt fear an
tigh leis go bhfuigheadh sé an
bhean. "Níl mé dhul dá tabhairt
liom choir a. luib ~~inniu~~ indiu"
adeir sé. "Tá bean eile fághte
agam agus caithfidh mé an
tuairt acab a thabhairt liom
amáireach go bhfui~~ghidh~~e mé
cé acab a thaithneochas le
m'athair. Ní bheadh le fanacht"
adeir sé "ach duine acab".
D'imthigh leis annsin ar maidin
go dtáinig sé sa teach a raibh
an bhean deireanach ann agus

thug sé leis í agus shiúbhail duine
dá muintir amach ~~an aonfhacht~~ i n-éinfheacht
leis go ndeachaidh sé 'sa teach
a raibh bean eile ann agus thug
sé leis an bhean eile agus tuille dá
muintir. Nuair a shiúbhail siad
amach annsoin — an dá bhean —
shiúbhail seisean amach ~~an aonfhacht~~ i n-éinfheacht
leóthab go ndeachaidh sé ag teach
an tríomhadh bean agus shiúbhail
sise amach freisin agus sgata dá
muintir ~~an aonfhacht~~ i n-éinfheacht léithe.
Shiubhaileadar leóthab annsoin
nú go dtáinigeadar ag an gcúirt
abhí ~~ad~~ acab. Nuair a chonnaic an
sean fhear a' teacht iad chaith sé
scuab treasna sa doras. Nuair
a tháinigeadar ag a' gcúirt "an
chéad bhean a d' iarr uisge"
adeir an fear 'sí a chaithfheas

a dhul isteach a dtosach". Nuair a
chuaidh sé isteach sé ~~an~~ níos a
ndeachaidh sé ~~isteach~~ dhe léim
thar a scuab — d'fhága sé sa
dorsas í. Tháinig an dárna bean
ina diadh agus sé níos ar bhuail
sí dá cois í agus chuir sí sa
mbealach í ní ba mhó ná mar
bhí sé a dtosach. A tríomadh
bean ~~anois~~ aniar isteach nuair a chuaidh
sí isteach bhronnuigh sí sa
dorsas agus níor tháinig sí
bhfoisgeacht dhá throigh do'n
scuab gur chrom sí síos agus
gur thóg sí í. "Is deas an
rud é" adeir sí "scuab a
bheith sa dorsas. Níorbh' ait
liom é bheith ceart d'fhág ann
í" agus leag sí an scuab
anonn chois an bhalla.

Deir an sean fhear ansoin " is
tusa bean mo mhic-sa go cinnte "
Chuir siad fios ar a sagart
annsoin gur pósadh iad. Nuair
a tháinig an sagart pósadh
iad agus bhí bainis oidche 's
la-acab nach bhféadfhadh aon
bhainis a bheith ní b. fheárr ná í.
Bhí muinntir na mná - agus
muinntir ~~dhá~~ an dá bhean eile ann
agus an dá bhean eile féin
a caitheamh bainis oidche agus
lá le chéile ind dha-fheabhas.
Nuair a bhí an bhainis thart
d. imthigh chuile dhuine agus
bhí an-ómos ag an mbean dhon
athair aiust go bhfuair sé bás níl
baoghal a. bith nach mó an tómás
a bhí aici dhó ná - dá - fear fhéin.

7. 10. 34

Copadáireaí

Inaireamaí

Caodanaí

Tráth coc bodaig na hÉireann

S. Ó Mongáin

Coṗaḋáin
Caṡnán

Sgéal Liam Mc Chorráin

Fear a bhí ann a bhí 'na chomhnaidhe thíos sa Spedéal — n.l. sé a bhaffd ó ghom — ná tá sé cupla céad bliain. Bhí sé pósta. Fear óg a bhí ann leis a phósta agus sé 'n chaint a bhí aige a ~~dub~~ gnl tréasna tír' timcheall 'na cheannaidhe mála a díol stocaí agus mar sin agus a tabhairt neithe eile leis a theastuigh sa mbealach agus bhí sé a ~~dona~~ déanamh roinnt airgid. Bhí sé ~~anuinn~~ amuigh lá i m Baile an Róba agus tháinig sé isteach i dteach óil agus tháinig bean isteach 'na dhiadh agus ciseán aici agus cheannuigh sé dhó 'na

ainm agus ina shloinneadh agus ní raibh fhios aige beó cé hí fhéin. Bhlaodh sé pionta pórtair dó fhéin agus d' ól sé é. Bhuaidh an bhean anonn agus thug sí cogar do fhear an tsiopa agus ní raibh fhios ag bean céard a bhí siad a rádh le chéile. Bhuaidh sé amach. "Caithfidh me dhul amach" adeir sé agus gheobhfhaidh mé i siopa eicínt eile é". Bhí ciseán aice agus leag sí ar an gcúntar é. Nuair a chuaidh an bhean amach líon an fear gloine fuisge do bean agus dubhairt sé leis í ól. "Ní ólfhad uisce" adeir bean. "Tá

mo dhóthain ólta agam". "Bé 'n
mhaith dom bhean sin í a
ghlaodhach ~~dhuit~~ dhuit mar a
nólfhaidh tú í" adeir fear
an tsiopa "ar ndóigh tá
aithne agat uirthe." "Níl
mise" adeir Liam "ní fhaca
mé ariamh í ná ma-
chonnaiceas níl fhios agam
é." "Níl fhios agam céard tá
sa gcisceán aice" adeir fear
an tsiopa agus d'oscail sé
é agus céard a bhleadh thíos
ann ach páiste marbh.
"D'ar fiadh a Liam" adeir
sé "tá do dhóthain deanta
agat. bhí aithne mhaith ar
an mbean sin a.d." "Níl
aon aithne a.m sa mithe"
adeir Liam. "Sgeard nainn

sgéula" adeir an fear. Ní
dhearnaidh sé aon bhlas ach
an doras a dhúnadh agus sgéula
a chur amach ag an ngárda
an taobh eile. Tháinig an gárda
isteach agus imeasg a dtáinig
isteach tháinig póilí a bhí-
arthuighthe as an Spidéal
cupla lá roimhe sin agus
aithne aige ar bheán. Nuair
a tháinig sé isteach dubhairt
fear an tsiopa go dtáinig bean
isteach agus páiste marbh
aice sa ~~gcliabhán~~ gcuiseán agus
nuair a tháinig sí isteach
go raibh aithne aice ar bheán
gur bheannuigh sí dhó 'na
ainm. "bosaimhail a bhean"
adeir an póilí "gur ortsa
atá an páisde marbh mí

ra'n bealach abhí ann: "Nuair
a tháinig an bhean isteach ·
adeir bean" thug sé-fhéin agus
an fear seo cogar dha-chéile
agus dubhairt sé gur ghlaodh
sé gloine fuisge dhom agus
go gcaithfheadh sé go raibh
aithne agam uirthi. Agus
dubhart mise nach raibh":
"Tá aithne agamsa ort-sa a
bhean" adeir an póilí "agus
ná bhí tú a dul thart ~~fhéin~~
fhéin ní raibh aon bhealach
dhéin tsaoit sin leat ach
chaithfheadh sé-nuair a chuaidh
siad a cogarnaíl gur trinc
abhí eattorthab ach caithfear
an bhean a thóraigheacht agus
ansoin beidh fhios é. Imeas
tú anois" adeir an póilí

[illegible]rinc.
[illegible] a gcómhairle
[illegible] i dteannta
céile 7 trinc
bhí dteanna
[illegible] iad aimsir.

má thugtar an bhean an do
láthair-sa a n-aithneochá í."
"D'aithneochainn" adeir bean
mar a gcuirfeadh sé rud a'
bith eile uaithe fhéin." Bfeidir
gur gearr uait í" adeir an
báilí. Chuaidh sé amach
agus thug sé isteach an
cailín a bhí sa taobh eile
de'n teach. "A b'in í í"
adeir sé. "Sí" adeir bean.
"Féadfhaidh túsa a bean"
adeir sé — imtheacht. Rud a'
bith atá ann níos mó
féadfhaidh sé fhéin agus
í fhéin é roinnt le na
chéile.

Bhí bean annsoin a
siubhal leis agus an
teach a ~~raibh~~ mbíodh sé ann

a gcomhnuidhe níor shroich sé
chomh fada leis an oidhche
seo. Ach chonnaic sé solus
agus thaisteall sé ar an
solus agus nuair a tháinig
sé isteach bhí bean istigh
roimhe, agus teine bhreagh
thíos aice agus pota ar an
teine aice. D'iarr sé
lóistín uirthe. "Sin é an
rud ceudna nach bhfuil
le fághail a.d." adeir sí.
"Fanfhaidh mise istigh gan
bhuidheachas duit" adeir
sé. "Féadfhaidh tú fanacht
istigh gan bhuidheachas
dom-sa" adeir sí ach ní
fhanfhaid tú istigh nuair a
thiocfhas m' fhear isteach":
"Nár a bhfuil sé mar fhear

mhaith" adeir sé. "ach 's mór
an nídh thusa bheith a' chonghnamh
dhó." Ní mór an achair go
dtáinig an fear isteach agus
casóg mhór aige. Níl ann
ach go raibh sé i ndon í chur
isteach a' doras. Bheannuigh
sé dho liam agus bheannuigh
liam dó. Tarruingeadh amós
an pota fataí de'n teine
agus leagadh amos pláta
feóla. Dúbhairt sé le liam
suidhe isteach agus a bheith
~~aige~~ ag ithe. "Ní mór dhuit a
bheith in t-fheabhas mhaith ar
ball" adeir sé - "beidh fhios
'am-sa cé's fearr mé fhéin
ná thusa." Nuair abhí a
ndóthain ithe acab ansoin
thosuigh sé ~~dul~~ a' gnl a' feannadh

na caoraċ. "Bhfuil aon mhaith
leat a feanna?" adeir sé.
"Níl" adeir liam, "ach
coinneóchaidh mé dhuit í".
Chuaidh sé a coinneál na
caoraí agus innleachas mór
aige air mar ní raibh aon
taust aige as mar a
chonnaic sé an sgian aige.
Ní raibh ann ach go raibh
siad tosnughthe mear a dainigh
liam an teach losta, chonnaic
sé na h-aithinneachaí a
tuitim annas thrí mhullach
an tighe. "Conghnamh" adeir
an fear. "Oibrigh leat é"
adeir liam agus aith sé.
Bhí sé ag imtheacht leis
thrí mhúchadh agus thrí
bháthadh nú go dtáinic

se ag an teach a mhiodh se a gcomhnuidhe ann. Nuair abhí se ag an doras "seo e liom" adeir ~~an~~ fear a tighe. Déinigh se agus leig se isteach e. "D'teastuigheann uaid le nithe uait a liom" adeir se. "Ní theastuigheann" adeir liom "gabhaidh me a chodhladh". Chuaidh liom a chodhladh. De Domhnaigh abhí ann lá's na mhaireach agus níor éinigh se gur chuala se beirt fhear a tigheacht isteach mar bheadh siad ag an aifreann. ~~Bh~~ "Bhfuil aon sgéul nuaidh agaibh" adeir fear a tigh. "Tá muise" adeir siad "gur

dóigheadh ~~tigh~~ teach an ghadaí uilig
aréir, níl blas dhe nach bhfuil
dóighte inniu." "Is maith a sgéul
é sin" adeir fear a tighe.
D'fhan bean an lá sin ann
nó gur leig sé a sgíth go maith
agus ní bhfuair sé caidéis
do ghadaí ná do chneamhaire
gur imthigh sé ar maidin de-
bhuain ~~an~~ ar a tuall ar an
mbaile. Bhí sé dúidim leis
ar an mbaile ansoin agus
chonnaic sé beirt fhear agus
bean istigh eattorthab agus
iad dá tabhairt leóthab
agus nuair a chonnaic an
bhean bean d'fhuagair sí
a corp agus a h anam ar
bean. "Is ann duit" adeir
bean ach ní mórán a

d. fhéadfhas mise a dhéanamh
dhuit" a teacht agus a bualadh
duine acab de mhaide agus
chuir sé an fear as greim.
agus ansoin bhuail sé an
fear eile agus bhuail an
bhean a chonghnamh do cad
agus thug sé an bhean uathab
thug sé leis abhaile aige
fhéin ansoin san oidhche ~~oidhche~~ í.
márach ✓ lá'r na mhaireach ansoin
nuair a d-éirigh sé chuaidh
sé abhaile aice fhéin — 'n
aice cuide de na Forabacha
ba ~~af~~ as í. Faoi cheann
seachtaine ansin tháinig an
bhean agus beirt fhear a
ceasafadh nach raibh sé pósta
go bhfósfhadh sé í agus
~~sl~~ dubhairt leam go raibh sé

Deir Seósamh Dunnogáin as Bárna gur an-saortha-cloch amach is amach a ~~bhí~~ b'eadh muintir Bhornáin seo as Ros Dugáin. Siad a rinne Clochar na Toscaire i gBárna.
Bhí duine eile acab na an-spealadóir deir Seósamh go b'é an spealadóir is fearr a bhí i bParáiste Bhárna ná sa taobh tíre seo ariamh é. Ní i Ros Dugáin a bhí an spealadóir seo 'na chomhnuidhe ach sa [illegible] ~~[illegible]~~ Dúil ach do réir an tuairisg a thug Nicilín sa sgéul dhe aon ghnéall amháin iad.

pósta agus chuaidh siad abhaile arís ansoin. Faoi cheann seachtaine 'na dhiadh sin tháinig sgata choimh fada leis agus leagadar an teach air agus bhaineadar deich ngine fhichead de agus
sgál dhíbrigheadar as súl é agus tháinig sé go Ros Dugáin in aice le Bill Bhearain, Bhárna. Sin é bunadh na gCoirníneach atá i Ros Dugáin agus tá tuille acab ~~sgaipighe~~ scaipighthe ar fud Pharáiste Bhárna.

7. 10. 34.

Sgéul na Folainne ~~liagh~~ Léithe

Fear a bhí ann — mac ~~fear mór~~ fir mhóir.
Níl fhios a'm ca cé'n t-ainm
a bhí air. Bhíodh sé 'g imtheacht
ag iarraidh mná annsin
agus ní raibh bean a' bith
sáthach maith aige. Bhíodh sé
a' fághail marach ar chuile
bheairt ach ní raibh sé a
déanamh aon phósadh.
Ach tháinig fear annsin
aige lá isteach — fear óg.
D'fhiafruigh sé dhe ca' raibh
sé 'g dul agus dúbhairt sé
gur ag iarraidh maighistir
maith. "Is maith mar thárla"
adeir sé — "teastuigheann tú
uainse." "Bhí sé aige ó
mar tháinig aon bhuachaill

ar an amh abhí chómh maith leis. Níor chāll dó breathnú ar thada bhí chuile rud deanta ag an mbuachaill, nó go raibh sé as croinn bliana aige agus níl rud a luith d·iarrfhadh an buachaill ar sa deine nach ndeanfhadh sé. Adeir an buachaill ansoin lá leis "muise ba cheart dhuitse pósadh feasta" "Ó, muise, níl aon bhean ann" adeir sé "atá sātach maith agam." "Ag iarraidh saidhbhrios tá tú" deir an buachaill. "Seadh" adeir sé. "Tiubhraidh muise ag iarraidh an bhean is saidhbhre faoin domhan thú má tá sé de mhisneach a·d a dhul dhá h iarraidh." "Tá" adeir sé.

"ach tá trí fichid cnaille ina gáirdín agus níl aon chnaille acab sin nach bhfuil ceann Rígh ~~righ~~ iní ndire air. agus a mbeadh se - dhe mhisneach agat a theacht dá' h carradh. Ó thárla gur airgead tá tú carradh ní bheidh airgead agat gan trioblóid". "Triálfadh mé - leis mar sin" adeir sé. D. imthigh leóthab ansoinn y d. ardnigh siad leóthab capall agus bhí siad ag imtheacht go raibh deamhan dúin agus deireadh an laé a teacht. bhonnaic siad teach agus dhiomd siad leis. Bhí stábla ann agus chuir an buachaill isteach an capall sa stábla. "Ar a bhfaca tú

amáireach anois" adeir sé — "seachain a mblaisfeá dhe aon bhlas dá mbeidh sa teach sin." Tháinig siad isteach agus gléasú (adh) biadh dhóibh agus an cailín a leag an biadh acab "seachain" adeir sé "a mblaisfeadh sib dhe aon bhlas dhen bhiadh sin mar níl ann ach nimh le sib a chur ('un) an bháis." "Is maith an bhean thú" adeir an buachaill "agus íocfhaidh mise go maith thú." Leagadh suas a biadh. D'éirigh siad ar maidin agus dubhairt siad nach n-íosfadh siad aon bhlas. Bhí an tsean bhean abhí ann a' dul (guil) dóibh nud eisint ithe. Chuaidh an buachaill amach ar dtús.

"Feachainn" adeir sé "má thugann sé sin aon bhlas duit a mblaisfheá dhe go dlugfhaidh tú agam-sa é." "Tá cupán fuisge fuins láidir déanta agam duit" adeir an chailleach leis an bhfear. "Is maith é sin" adeir an fear "tá·rin é". Thug sé dho é agus thug ~~sé~~ sé amach ag an mbuachaill é. "Is maith é sin" adeir an buachaill, "tabhraidh mud liom é". Tharraing sé amach an capall fiosa ón stábla agus chuimil sé an ~~fuins~~ fuisge dá fiacla agus ní raibh ann ach go raibh sé cuimlithe aige de nuair a thuit sé. D'fheann sé ansoin í agus tharraing trí phocachán dubha agus ní mórán abhí ite acab de nuair a thuit na gcaib

díob agus fuair siad bás. Thug an
buachaill leis na goirt agus ceann
~~ach~~ acab fhéin. Bhí siad a
siubhal go dtáinig siad isteach
i dteach mór árdnósach agus
ní raibh aon dhuine istigh ach
an cailín. D'fhiafruigh siad
cé'n sórt teach é fhéin. "Teach
a leipín 's a deacair é seo"
adeir sé. Bhí pota mór thíos
ar an teine raibh anraith ann.
"Cé'n sórt anraith í seo"
adeir siad. "Anraith préachán
dubh" adeir sé. "Tabhair dhúinn
braoinín beag dhe go bhfeicfidís
uaid a ~~[illegible]~~ bhfuil aon
mhaith innte." Thug sé braon
dóib. "Tá sé go maith" adeir
an ~~t~~ buachaill ach bheadh sé
ní b'fearr dá mbeadh préacháin ceann

eile ann". Bhaith sé síos an préacán a bhí aige féin ~~ceann~~ ~~eile~~ ann agus chonnaigh sé na gaib. "Ní bhlaisfhidh tú féin de sin anois" adeir an buachaill agus b'féidir go mbeithfheá ceart ar ball". "Is maith liom sin" adeir sé.

Nuair a tháinig muinntir an tighe isteach — dhá fhear déag — bhí an bheirt eile thuas ~~thuas~~ sa seomra. D'fhiafraigh siad cé bhí sa seomra. "Beirt daoine uaisle a tháinig isteach" adeir sé "agus na cuirigí aon aithnidh orrthab." Tá sé chomh maith dhuit é sin a thaoscadh amach ósfainn tá tart orainn". Thug sé soitheach do chaon dhuine acab agus ní raibh a leath ólta acab nuair a bhí siad

sínte sear agus bás faighte acab.
Tháinig an buachaill amach,
"is art an bhean thú" adeir sé.
"Caithfidh muide fanacht a
gcónaí in an tighe seo ~~an aonfhacht~~ in émpeiz
leat, caithfidh muid a dhul
chomh fada leis an ~~mbanníoghan~~
mbanríoghan mhór sin" adeir
sé. adeir an bhean, adeir sé
"tá teach idir sib agus an
bhanríoghan mhór a bhfuil
trí fhathach ann agus níor
leig siad aon dhuine thartab
ariamh." "Tá fhios a.m" adeir
sé - "glasáilfheadh muid suas
an áit seo anois" adeir sé -
leis an gcailín go dtigfhidh tusa
an aonfhacht liom agus beidh
muid ar ais arist ann" adeir
sé. D'imthigh leóthab agus

bhí siad a tuall go dtáinig siad
ag cúirt na bhfathaċ ~~bhfathaigh~~ agus chuadh
an buachaill isteach ag caoraidh
lóistín ar na fathaigh. "Fí fá-
fiasóg" adeir an fathach "fágham
boladh an Éireannach bhréagach
bhradach is mór liom dhe
ghreim thú is beag liom dhe
dhá ghreim thú." "Ní bheadh
greim ag duine a' lith agaibh
an-am" adeir sé "ach cé'n
sórt daoine sib fhéin nuair
a thrócfhadh duine ar mhaithe
lib. Tháinig inné roimhe
mo mháighistir ata a teacht
agus saighdiúir aige go
marbhuighe sé sib." "Is tú an
fear is fearr a chonnaic
muid ariamh" adeir siad
ach cér. d a dheanfhas tú

chor a. luth linn". "Níl agaibh
(binn)/ach a[n]dóthain ithe" adeir sé-
agus cuirfidh mé sa seomra
is fuide siar sa teach sib
agus coinneóchaidh mé, nach go
maidin iad." "Ó is maith ain
fear[?]" adeir siad "tá bota
mór feóla annsoin agus
Ireamnid leag agaimn é go n-[ireamnid] cosfhaidh
mid a(r)ndóthain." "Leagfhad
adeir sé "agus leagfhaidh
mé agaibh an ánraith anist
go n-ólfhaidh ~~an ánraith~~ sib é."
Nuair abhí an fheóil ar an
mbord ansoin chuaich sé
síos an bota ar an teine
agus chaith sé síos na trí
ghob. Nuair abhí an anraith
~~te~~ leag sé soitheach dí ag
chaon dhuine acab agus

nuair a bhí a shaothrach féin
ólta ag chaon dhuine acab
bhí siad caillte thimpeall ar
an mbóthad. Tháinig an
máighistir isteach annsoin
agus an bhean agus thug
siad leótha iad agus chuir
siad iad. D'fhan siad ann
annsoin san oidhche agus
ní raibh deifir a' luith orrthab
as mar ní raibh deire a'
luith le saidhbhreas na
bhfaraighe ~~bhfairthigh~~ sin. D'imthigh
leótha annsoin trí go
dtáinig siad chomh fada
leis an áit a raibh an bhean,
agus dubhairt an buachaill
leis rádh ~~nach~~ nár fhreastal
aon chailín ariamh dó ach
a chailín féin. ~~D'fhág~~.

D'fhiafruigh sé dhe cá raibh
siad a teacht agus dúbhairt seisean
go raibh sé ag iarraidh mná.
"Tá go maith" adeir sé "tá
mise anseo" agus a dtáinig
dhe fhir go m'iarraidh amach
tá a geiridh cloiche ar na
spíce sin amuigh. "Bé'n
túghadóir abhí a'd dhóibh"
adeir sé. "Sé'n an dlighe atá
a'in" adeir sé "tomhais a
chur ar chuile fhear s'an
oidhche agus má bhíonn
sé aige dhom cuirfidh sé
tomhais orm ar maidin agus
má bhíonn sé ~~aige~~ a'm dó
beidh a chloigeann ar an
spíce lá'r na mháireach.
Cuirfidh mé tomhais ort
anocht" adeir sé. Bhuir

Ruf = 1 proic 4

sé ar an tomhais ansoin. Nuair
a d-éirigh sé aimas ar maidin
sul dá'r ith sé aon bhlas
d-fhiafraigh sé dhe a rabh
? an tomhais aige "dus" go [1 Ruis 4]
gcuirfheadh sé a chlaigeann
ar an spíce sul dá'n ~~tosfhadh~~ ithead
sé aon bhlas. Bhí chuile short
innsighthe ag an mhuachaill
dí ar an bhfoinnte. "Tá leat"
adeir sé. Cuirfidh tusa
tomhais domh anocht agus
mar a mbeidh sé agam duit
a máireach creidim go
geathfeidh mé thú phósadh".
"Sé'n tomhais atá mé chur ort"
adeir sé "cé'n dóigh fuair
chathre feara déug a
mharbhuigh dhá-réag agus
nar ainne dochar do bheit".

"Níl fhios agam" adeir sé. "Bí dá chuartú go maidin" adeir sé. bhuaidh siad a chodhladh annsoin. Bhí toirt ban coibreach aici. "Teighigí-se go dtí an buachaill" adeir sé "agus abraigí leis go dtiúbhradh sib chuile rud dhó ach an tomhais inniseacht dib." Bhí an buachaill agus an fear ina gcodhladh, a dhá leabaidh as cionn a chéile, an buachaill an ~~uachtar~~ íochtar agus an máighistir an uachtar. Thainig an dá cailín go dtí an buachaill agus ~~d~~ d'iarr sé ar an tomhais inniseacht de. "Ní innseóchad" adeir sé. Ach gabh leith anseo an aonfhad liom agus innseóchadh

mo-dhuit í: "D' ar a shon go
dtiocfhainn-se an aonfhact
leat" adeir sé. "D' ar a shon
go dtuibhrfhainn-se fios mo
ghraantha duit sé" adeir seisean.
bhuaidh sé ar ais agus dúbhairt
sé nach n-innseóchaidh sé-de
é mar a dheighfhaadh sé an
aonfhact leis. "Imthigh leat"
adeir sé "agus tabhair leat
an fholainn Dearg atá ansoin
agus teinigh an aonfhact leis
agus ní bheidh aon dochar
ann agus cuirfidh an fholainn
ialach ar innseacht duit."
Tháinig sé ansoin agus an
fholainn uaithe ag corraidh
ar é innseacht de agus ní
dhearnaidh sé ach an
fholainn a sgiobadh agus

dubhairt sé léithe imtheacht
léithe. Bhrostaigh sé suas as
crann a mháighistir an fholainn.
Tháinig sé go dtí an bhean agus
d'innis sé di gur sgríob sé an
fholainn uaithe. "Tuga leat"
adeir sé leis an gcailín eile
agus tabhair leat an fholainn
uaithe agus b'féidir nach
sgríobfadh sé í sin uait.
Chuaidh sí go dtí é agus
sgríob sé uaithe í. Tháinig
sí ar ais agus d'innis sí
di gur sgríob sé í. "Tuga
leat" adeir sí leis an tríomhadh
bean "agus tabhair leat an
fholainn [illegible] agus teigh go
dtí é agus b'féidir nach
sgríobfadh sé uait í." Nuair
a tháinig sí go dtí é sin bhain

sé dhe an fholainn dubh agus
dhíbir sé í. Tháinig sé ar ais
agus d'innis sé an sgéul don
bhean. Ar an bpointe ar ithligh
an tromhadh bean dubhairt an
buachaill leis an bhfear go
gcaithfheadh sé a theacht anuas
san leabaidh "agus tiocfhaidh
sé anois" adeir sé "agus
bainfhidh sé an tomhais díot."
Tháinig sé go dtí an máighistir
agus ~~chan~~ folainn liath aice
agus chaith sé an fholainn
anuas ina mhullach agus
Bhí sé ina chodhladh ar a
bpointe aice. "Le-n midh"
adeir sé "a thóig cheithre fhear
déug agus a mharbhuigh dhá
fhear déug acab agus nach
ainne adon dochar do bheint."

"Anraith" adeir sé- "ar ól muid
cuid de agus ar chuir mise
fréachan a raibh roinnt aor ann
ansoin agus mharbhuigh sé-
dhá- fhear déag eile." Bhrogh
sí léithe an fholamh ansoin
a dhul ag uitheacht agus thug
an buachaill abhí ~~ag~~ as a
cionn an fholamh uaithe.
Ar maidin "tá- an tomhas
agam dhuit" adeir sí. "Tá"
adeir sé- "mar d'innis mé-
dhuit é. ach a bhfuil tú-
a dhul a cur tomhas eile
orm anocht." "Nílim" adeir
sí- "caithfidh mé- tú a
mharbhughadh". "Cuirfidh
mise dligh ort" adeir sé-
mar ní bhfuair tú an tomhas
amach ceart." Shearbhail

sé í. Nuair a chualadh an
breitheamh an sgéul 'níl mise
i ndon aon cheó dheanamh"
adeir sé. Tairrungeóchaidh
mise breitheamh eile" adeir
sé. Nuair a chualadh an
breitheamh eile an sgéul
"ní raibh aon cheart agat
é a dheanamh" adeir sé
leis an mbhean. "Caithfidh
mise breitheamh eile a
fhághail" adeir an bhean.
"Bé'n sórt sgéul é seo"
adeir an tiomhadh ceann.
"Nuair a chuir mé tomhais
uirthe" adeir an fear tháinig
sé le folaimh agus bhain
sé dhíom í." "Ní raibh
aon cheart dhuit é dheanamh
adeir an breitheamh. Má

chuir trí tomhais ar an bhfear seo mar cheart dhuit é bhaint dhó le draoideacht agus níor cheart dhuit na fir eile a mharbhughadh le draoideacht. Agus cá bhfuil t-fholamh" adeir sé. "Níl sé agam" adeir sé. "Tá na chathoil fholamh agam-sa" adeir an gíomanach. "Bhain mé trí fholamh dhe na cailíní agus chuir mé an fear in n-áit an sin mar bhí fhios agam go mbainfheadh sé an tomhais dhe agus nuair abhí sé ag imtheacht sgrob mé an fholamh uaithe. Agus níl innsithe ach leath an tomhais fós mar níor fhiafruigh sé de ach a leath." Caithfidh trí

tí rádh go n-imthighe[eóc] " adeir sé.
" ~~Imeach~~ "Imtheóchad " adeir sé.
Rinne sé sin mar a dúbhairt sé
fadó agus ní raibh aon ghoir
agam a dhul, na [dheo] flaithis
go deó go ndeanfhainn maith
leint air agus tá sé deanta
agam air anois. Agus níl deire
a bhith le na chuid saidhbhris
sin tá tú féin a ceapadh go
~~bhuf~~ bhfuil tú saidhbhir ach
níl aon ghoir a'd ar a chuid
saidhbhris sin." Bhí an-
ghliondar ar mathair an fear
saidhbhreas, d'imthigh an
buachaill agus mór tháinig aon
bhlas eattorra ariamh go deó.
Nuair a bhí an buachaill ag
imtheacht "tuibhrofhaidh tú
teach na d tóirseachadóin

chailín" adeir sé, "agus do theach fhéin dho do dhreifiúr agus beidh teach na bhfaithigh a'd fhéin. Go dhóin chailín is ~~comh~~ ~~coirthe~~ cóirin teach na dtóireseachaí. Agus cuirfidh tú airfeanachaí le ní anam-sa.

7. 10. 34

Tomás Mac Donnchadha

Tomáisín Máire a bhí air. Máire an tSiúinéara(?) a bhí ar a mháthair – bhí teach eile acu i Ruaidhrí na Maighdine, teach na loice a bhí air.

Seo. Ó hUigín(?)

Tomás Mac Donnchadha, Ruaidhrí na Maighdine a d'inis an sgéal seo do Mhícheál. Tá sé caillte le 14 bliana anois. Bhí sé pósta i mBeann(?). Cailleadh an bhean. Chuaidh sé siar go Gaillimh 7 phós sé bean de Bhreathnaigh annsin 7 bhí sé muintir(?) ann. Tá siad leis pósta i gceantar(?) clach(?) i nGaillimh. Col ceathrar ar a mháthair [illegible] a bhí ann. Tigheadóir a bhí ann 7 an tír(?) aige ar sgéalta. Bíodh Mícheál i dtigheadóir(?) leis ar na h-oidhcheannta ag éisteacht leis a' sgéalaidheacht. Lán a sgeimhleal(?) a coilleadh i nGaillimh ó béal Mhícheáil féin 7. 5. 35

Sgéul bhúl le Raith.

Mac Tigheadorna abhí i mBeann[pr] Éadain fadó sé nós a raibh sé ina fhear fairrge. Captín soithigh abhí ann. Ní raibh áit a leath a raibh sé tógeál a cúnra nach reacceáilte an soitheach agus nach mbáití í agus thigeadh seisean aiste na dheadh sin, or feadh trí nó ceathair dhe shoithigh. Nuair a tháinigh sé abhaile annsain ag athair thr eis an tríomhadh soitheach a bheith báidhte aige "nil aon ghnaithe a.d" adeir a t-athair "a buseadh soithigh nós mo tá do chúl le raith a.d." "Bhail" adeir sé "mar sin" adeir sé "gabhfhaidh mé chómh fada le Fathach bhnoc na Nidh." Bhuail

leis ansan agus bhí sé siubhal
leis agus 's gearr gur casadh bean
dó. D'fhiafruigh sí de cá raibh
sé dul agus dubhairt sé gur
chomh fada leis a' bhfathach.
"Bhail níl aon ghnaithe a.d" a dul
chomh fada leis sin" adeir sí
tá sé sin a cur daoine 'un
báis chuile lá. Ach "adeir sí"
"níl aon ghnaithe a.d ansoin. Ach
tá mór sheisear inghean aige
sin agus níl aon fhios a thisefhios
chomh fada leis nach gcuirfheadh
sé a faire na h-inghean aca
san oidhche agus ansoin nuair
nach mbeadh fhios aige cé
ndeachaidh na h-ingheaneacha
acht marden bainfidh sé an
ceann de. Imtheochaidh
na h-ingheaneacha sin chuile

ċuir an inġean óg ar cosp
an inġean ba sine

oidhche agus sé.n áit a
ngabhfhaidh siad go Tír na
n-Óige" adeir sé "ach níl ann
oidhche nach dtiocfhaidh seisear
fear as Tír na n-Óige agus
bád acab agus tiúbhraidh
siad leóthab mór sheisear
inghean an fhathaigh agus
tiúbhraidh siad go Tír na
~~n-Óg~~ n-Óige iad agus tiúbhraidh
siad ar ais aríst ar
maidin iad, beidh siad
ar ais roimhe lá acab"
~~iad~~ adeir sé. "Agus níl
acab ach seisear fear" adeir
sé "agus tá mór sheisear
~~fear~~ mná ann agus tá
an inghean is sine agus
an inghean is óige a' troid
le chéile faoi aon fhear

amháin." adeir sé: "Tiubhraidh
mise rud dhuit-se anois" adeir
sé "nuair a ghabhfhas ~~tú a~~
~~faire na n~~. tú chomh fada
leis an bhfathach agus
chuirfheas sé ar faire na
ninghean-eacha san oidhche
thú tiubhraidh mé rud
dhuit" adeir sé "a mbeidh
fhios a.d cé mbeidh siad
ar dhul. Agus" adeir sé
"tiubhraidh mise hata agus
fáinne agus peire bróga dhuit"
adeir sé "ach go gcaithfidh
tú" adeir sé "an chéad
duine clainne bhéas a.d a
thabhairt dhom' na leabaidh.
Is a bhfuil tú sásta leis sin"
adeir sé - "táim" adeir sé:
"Seo hata agus fáinne 7

bróga dhuit" adeir sé "agus
níl aon chall dhomsa toda
insleacht mar mó dhuit" adeir
sé "mar a bheas siad sin
ort tá siad i ndon chuile
ond insleacht dhuit."
Bhuail sé leis ansoin go
ndeachaidh sé go dtí an
fathach agus mar a chuaidh
sé isteach d'fheaoiumgh
an fathach dhe cé raibh
sé dhul. Dubhairt sé go
raibh sé dhul ag iarraidh
maighistir naith. "Is naith
mar tháinig" adeir an fathach
teastuigheann buachaill
uainne. Tá mór bhearead
inghean a'm sa" adeir sé "agus"
adeir sé tá sé cinnt dom fear
a' bith fhóghail a mbeidh

fhios acab ce' ngbhaidh siad san
oidhche." "buaifidh mise thusa dhá
bhfaigheadh anocht" adeir sé "agus
má bhíonn 'os a.d ce' ngabhfhaidh
siad beidh tú ceart" adeir sé
"tiúbhraidh mise duine acab dhuit
le pósadh" agus mar a mbeidh fhios
beidh an cloigeann le cailleamh
a.d" adeir sé. Chuir sé in aon
tseomra leóthab ansoin é sa gcaoi
nach mbeadh aon ghoir acab imtheacht
uaidh. Nuair a chuir sé ar ansoin
an hata agus na bróga agus bhí
sé a breathnú le na shúilibh a'
thríd an bhfáinne ní raibh fhios
acab a raibh duine a' bith ann
aonfhact leóthab, ní raibh
siad i ndon é fheiceál. Nuair
a bhí píosa dhen oidhche caithte.
d'eirigh siad seo agus thosuigh

siad a cur a gcuid coltachaí orrthab,
agus nuair a bhí na coltachaí orrthab
ansoin d'éirigh duine dhe na
h-ingheanacha agus thóig sí siad
as an urlár, rinne sí poll san
urlár. Síos leóthab ann agus síos
leis an 'na ndiaidh. Bhí siad a
dhul síos ansoin agus nuair a bhí
siad i ngar ~~x~~ dhá bhaith shíos,
síos staighre a bhí ann, b'í an
inghean is sine a bhí an deire agus
an inghean is óige a bhí an tosaigh
"tá duine éicint 'do dhiadh" deir an
inghean is óige "Ná tá" deir an
inghean is sine ní ~~airighim~~ fheicim-se é.
"Ní ~~fhaicfl~~ fheicim-se ach an
sneachd" adeir an inghean is
óige "ach airighim a anáil".
Nuair a bhí siad shíos ansoin ar
an talamh bhí seacht gcúim dhe

Rúċaḃ níl ag go leor an áit
Rompaḃ adubairt múinteoir liom-sa.
Sm. G.

chaple thíos ~~rúthab~~ rúthab Rompab agus bhí fear
ar chuile chapall acab ach ar aon
cheann amháin. Ar a · bfoinnte
horse is chuaidh an inghean is
sine suas an aonfhacht le duine
acab tharraing an inghean is óige
anuas í agus chuaidh sí fhéin
suas an aonfhact leis an gcéad
fhear. Nuair a chuaidh an inghean
is óige suas ina háit annsin
ní raibh aice ach a dhul a
marcaigheacht ar chapall eile
leithe fhéin, bhí fear ar chuile
chapall acab ach ar aon cheann
amhain. Ar an bfoinnte horse
a ndeachaidh sise suas bhí
eisean shuas ina diadh ní
raibh aon fheiceál aice air.
Bhain siad amach na caple
annsin b · í a capall sise

Tomás a Búrca
Rugadh na maighdeanaí
Tá 14 i 7 [illegible] orra

abhí an tosnughadh go dtáinig siad ag
teach, s'gabhail siad na capaill
isteach sa. teach agus chuaidh
siad amach agus bhí bád ar
a loch, bhí siad ag cuimhais
locha an uair sin, bhuaidh siad
agus chuir siad sé-bhuille ar
a mbád annsoin. Shuidh chuile
bhean isteach an éindé le na
fear fhéin agus shuidh a bhean
seisean an aonfhact le fear agus
d. éirigh an bhean óg agus chuir
sé uaidh í. Chuir sé 'na suidhe
an áit de fhéin í agus ansoin
shuidh seisean le n-a h-ais.
"Tá fear an aonfhact leat"
adeir sé. "Níl muise" adeir an
inghean is sine "ní fheicim-se
é" ~~[illegible]~~ "Mara bhfeiceann
tusa é" adeir sé "áinghim-se

é" adeir sé. Tháinig siad isteach i gcúirt bhreagh ansoin nach bhfaca sé a leithide dhe chúirt ariamh, bhí sé óvailte uilig, bhí an ceól istigh roimpe ~~sathab~~.
Bhuaidh ansoin trí lánamhain amach a damsa agus ~~chua~~ bhí an bhean is sine ar an gcéad lánamhain a chuaidh amach agus chuaidh an bhean óg agus chuir sé ó'n bhfear í agus b'éigin di suidh síos. Bhí sí 'na suidhe síos ansoin ní raibh fear a' luth le dhul an asurfhacht leithe. Nuair a ~~bhí~~ bhí a ndóthain damsaighthe acab sin ansoin d'éirigh trí lánamhain eile agus leagadh chuile shórt dhá fheabhas acab seo ansoin, ar an mbord le n-ithe. Shuidh

an fear ansoin le h ais na
h-ingheane is sine agus an
soitheach a bhfuair sé an
t-ól ann d'ól sé-muithe é 7
dubhairt sé gur soitheach
folamh a fuair sé. Fuair sé
aríst é. Nuair a bhí a ndóthain
damhsaighthe acab ansoin bhí
poll ar bhróga chuile dhuine
acab a bhí a damhsa agus
d'iompuigh siad ar ais ar
an loch aríst agus nuair a bhí
seisean a dhul amach ansoin
an soitheach a fuair an bhean
is sine le n-ól as bhí sé
leaguighthe ar an mbord 7
thug sé leis é. Bhuaidh siad
sa'mbád ansoin agus nuair
a bhí siad ar ais ag an áit
a raibh na capaill thug na

fir leóthab cad gur fhág siad ar

ais iad san áit a raibh siad le

thigheacht anuas thríd an

urlár. Nuair a bhí siad ar ais

ansoin chomh fada agus leig

an bóthar iad ní raibh acab ach

a dhul suas an staighre agus

chuaidh siad isteach agus chuaidh

siad a chodhladh. 'S nuair a

d-éirigh an fathach ar maidin chuaidh

sé chomh fada leis na bróga agus

chuaidh sé ansoin chomh fada

leis an bhfear. "A bhfaca tusa

cad seo ag imtheacht aréir"

adeir sé "ó go cinnte chonnaic"

adeir sé. "Cé'n bealach a r

imthigh siad" adeir sé.

"D-imthigh siad síos poll

abhí san urlár" "Mear as tú

a bhfaighinn sé amach an

go bhfeicfeá tú
a raibh poll orra
bhí poll ar cuid
bróg acu ar
bróga na
hinghean ba sine

poll sin" adeir sé. "Níl fhios a·m" adeir sé "'sé nós ar hoslugheadh an poll" adeir sé "agus bhí starghré síos ann." 'N·dheachaidh tú 'n aonfhact léóthab" adeir sé. "bhuadheas" adeir sé. "bé sórt árt ~~ort~~ abhí shíos" adeir sé. "Bhail bhí bóthar agus seacht gcéim dhe chaiple shíos ar cheann a· bhóthair" adeir sé "agus seisear fear." "agus" ~~adeir~~ sé "cé chuaidh a marcaigheacht ar na caiple" "bhuaidh fear is bean a marcaigheacht ar chuile chapall". "Agus a raibh tusa ar cheann acab" adeir sé "Bhíos" adeir sé. "Agus a· bhfuil fhios a·d cé bhí 'n aonfhacht leat" adeir sé. "Níl fhios" adeir sé. "Thomáin

siad leōthab na capall ansoin" adeir
sé "sgathamh maith bóthair agus ba
x bhreagh an bōthar é go dtáinig
muid ag loch" adeir sé "agus
bhí teach deanta ar bhruach na
locha gur cuireadh isteach na
capall ann" adeir sé. "chuaidh
muid isteach sa mbád ansoin"
adeir sé "agus chuir na seiseor
fear sa bhulle iomra ar an
mbád agus d'iomra siad
leōthab treasna na locha agus
b. fhada an t-achar é" adeir sé.
"Nuair a tháinig muid ag cúirt
abhí ar bhruach na locha agus
chuaidh muid amach agus chuaidh
muid isteach sa gcúirt agus
sin í an chuirt" adeir sé "ba
bhreaghtha a chonnaic mise
ariamh." "bé sōrt caoi bhí

mothe" adeir an fathach. "Bhí sé
líonta le ór agus le airgead"
adeir sé "agus solus ar a h-uachtar
abhí le feiceáilt ar a h-íochtar."
"Bhfuil fios a'd a ruine siad anseo"
adeir a' fathach". "Ruine siad
a dhul a damsa" adeir sé.
"bhuaidh siad a damsa ach aon dhuine amháin"
adeir sé". "Is a bhfuil fhios a'd
cé acab í sin" adeir sé. "Níl
fhios" adeir sé "mar a bhfuil
fhios a'd fhéin é". "Tá fhios"
adeir sé "nar bhreathnuigh mé
ar a mbróga min" adeir sé
agus bhí fhios a'm nach raibh
duine acab a damsa" adeir
sé "sin í an bhean is sine"
adeir sé. "a bhfairfhidh tú
anist anocht iad" adeir sé
"tá fhios a'm go maith go

raibh tú an aonfhacht léithab" adeir sé.
"Ó bhíos" adeir sé "agus 'sbeánfhaidh
mise dhuit go raibheas" adeir sé
"thug mé soitheach a raibh siad
ag ól as liom" adeir sé: "Ó is
fiú na muillte bunt é sin"
adeir an fathach. "ach a bhfanfhaidh
tú anist anocht" adeir sé "dhá
bhfaire". "fanfhad" adeir sé
"agus ní fearr liom obair a
bheas orm go ceann seachtaine
na dhá bhfaire" adeir sé.
D'imthigh léithab agus chuaidh
sé sa seomra a raibh siad ann
anist an oiche sin nó gur
thosuigh siad dhá ngléas fhéin.
Nuair a bhí an bhean óg dhá
gléasadh fhéin "tá duine eicint
sa seomra" adeir sí. "Labhair
an fáinne leisean ~~an~~ ar a mhéir

"Iompuigh mise ar do mhéir" adeir sé-
"agus déan dearmad" adeir sé- agus ná
tabhair dhe do mhéir mé-. Ná
thugann tú dhe do mhéir mé-"
adeir sé- "feicfidh siad thú".
Thug seisean anuas an fáinne ar a
mhéir agus nuair a bhí sé ar
bharr a mhéire aige d'iompuigh
sé ar a mhéir é- agus chonnaigh
sé- ar a mhéir a gcomhnuidhe é.
"Tá sé- fánach ar breathnú níos
mó ort" adeir a fáinne. Bhuail
leóthab anson anist go ndeachaidh
siad go dtí an áit a raibh na
maraonthe Rómpab súthab, go ndeachaidh
siad a maraoingheacht. Bhuaidh
seisean a maraoingheacht an
aonfhact le na bhean fhéin
marfuach bhfaigheadh sí
sead a dhul an aonfhact le

aon fhear. Bhí siad a siúbhal leóthab
ansoin go ndeachaidh siad chómh
fada leis an teach leis na caiple
a chur isteach ann agus chuir siad
isteach na caiple ann agus go
ndeachaidh siad sa mbád. Nuair
a chuaidh siad sa mbád ansoin
bhí siad ag imtheacht leóthab go
dtáinig siad chómh fada leis a
gcúirt aníst. Nuair a chuaidh siad
isteach sa gcúirt ansoin leagadh
annas báisin íocshlainte ag chaon
dhuine acab go nighfheadh siad
iad fhéin, faitchíos go raibh sórt
smúit ar bith orthab dhe bharr
na locha. Nuair abhí na báisiní dhá
dtógeál suas aníst thóig sleisean
suas an ceann abhí ag a' na
bhean fhéin. Chuaidh siad a
damhsa ansoin go raibh siad

tuirseach agus ansan chuaidh
siad ar an uisge agus thall
siad ar an mbaile arist. Chuaidh
siad a chodhladh ansan nuair a tháinig
siad ina tighe. Nuair a bhí sé i n-am
ag a bhfathach eirghe d'eirigh sé
agus tháinig sé go dtí eisean. "A
bhfaca tú ag imtheacht aréir iad"
adeir sé. "Chonnaiceas" adeir sé.
"A ndeachaidh tú an abhfhad
leóthab" adeir sé. "Chuadhcas"
adeir sé. "Má cheapann tú nach
raibh mé ann" adeir sé "tá
comhartha a'am leis" adeir sé. "Beir. d
tá a.d" adeir sé. "Tá baisín
uisge a'am" adeir sé. "Leagadh
anuas ~~t~~ seacht mbaisín uisge
annú agus ghoid mise ceann
acab". "Meas tú cé sórt uisge tá
innte" adeir sé. "Níl fhios a'm

adeir sé "b'féidir go mbeadh fhios a'd fhéin é." "Chuimil sé braon de dhá éadan agus dúbhairt sé go b'shin é bhí teastáil uaidh fhéin le fada gur iocshlainte bhí ann. "A bhfaighfidh tú áitt anocht iad" adeir sé. "Gheobhfad" adeir sé. "Sin é an rud ceapfaidh mé-ort" adeir sé an oiche anocht, beidh do rogha le faghail agat a'd ansoin" adeir sé. D'fhan sé ansoin a faire oirthab gur aimigh sé ag éirigh iad agus dhá ngléas fhéin amach. D'oscail an tiolán ansoin dhóib agus bhí siad a dhul síos agus bhí seisean síos 'na ndiadh. Go dtáinig siad ag na fir agus go ndeachaidh siad ar a gcúla agus chuaidh seisean an

aonfhacht le na bhean fhéin go
dtáinig siad ag an áit a raibh
an bád. Nuair a bhí siad a dhul
trasna na locha ansoin
thosnigh an oiche a dhul thar
croinn agus thosnig ~~[illegible]~~ uisge
dhá bhualadh orrthab. Nuair
a tháinig siad isteach sa
gcúirt b'éigin dóibh a gcuid
coltachaí a athrú agus fuair
siad coltachaí eile le cur
orrthab. Nuair a leag sise a
cuid éudaigh thart bhí sé
goibhte aige san. Nuair siad
racaí ansoin le na ngruaig
a chíoradh agas nuair a leag
sise an raca uaithe thóg
seisean é. Bhuaidh siad
a damsa ansoin. Nuair
a bhí siad réidh leis an

damsa ansan chuaidh siad
sa mbád arís gur fágadh
san áit chéadhna arís iad
agus chuaidh siad a chodladh.
Nuair a d'éirigh siad ar maidin
ansain tháinig an fathach chomh
fada leisean agus d'fhiafruigh
sé de cé'n bealach a bhí
leóthab. "An bealach céadhna
a bhí chuile oiche" adeir sé.
"Níl mise dhul dhá bhfaire
níos mó" adeir sé. "agus
tuige" adeir sé. "Mar nach
bhfuil aon mhaith ~~dar~~ dhuit-se
dhá bhfaire níos mó" adeir
sé. "Imtheóchadh siad anocht
ach duine agus an ceann a
d'fhanfhas féadfhaid tú é a
thabhairt dhomsa. Is fadó
a bheadh siad imthighthe."

adeir sé "ach bhí beirt agat a tóird
~~le~~ fgoi aon fhear amháin." "Deanfhaidh
sin" adeir sé. Nuair a fuair sé 'na
gcodhladh ansoin iad chuaidh
sé agus bhuail sé trí bhuille
dhen fháinne ar an mbean is
sine, agus chuaidh sé fhéin a
chodhladh ansoin. Thuit sé
'na chodladh ansoin agus níor
chuir sé suim i dtada go dtáinig
an fathach go dtí é ar maidin
láir na mháireach. "A bhfaca
tú iad" adeir sé leis a' bhfathach
"tá siad uilig múchta"
adeir an fathach "ach aon
bhean amháin atá 'na
codhladh agus chuir sé
ísin í sin a dhúiseacht."
"Nár innis mise é sin duit"
adeir sé. "bé chaoi raibh

fhios a.d e-" adeir se: D'eirigh an fáinne ansoin agus rinne se- bean de fhéin." Níor innis an fear seo aon bhlas dhuit ach an fhírinne" adeir sé "agus thug se- chuile shórt dhá raibh teastáil uaithe sa teach seo aice. Thug se- raca agus báisín agus soitheach aice agus bhí siad sin a teastáil uaithe."

Pósadh ansoin léithe e- agus fuair se- chuile rud ó'n bhfathach agus níor choinnigh an fathach rud a. luth dhó- fhéin ní raibh se- ag iarraidh tada dhó fhéin ach an ioeshlainte chuimilt dhe fhéin. Dubhairt an bhean a bhí san bhfáinne an sin leis; "mise an bhean a casadh ort agus a thug iad

In ḟeicṡiġe S. Ó Mungáin

In ḟeiceáile (ag ceapaḋ go mbeaḋ [illegible])

~~seo~~ sin dhuit, mise an bhean a chuir
anseo thú agus tá mé dhul ag
imtheacht anois uait agus ní
thiocfhaidh mé chómh fada leat
aríst go ceann seacht mbliana,
ach déanfhaidh tú tobar" adeir
sé "chómh domhainn agus fhéudfhas
tú" adeir sé, "bí déanamh chuile
~~rud~~ rud chomh maith agus fhéadfhas
tú" adeir sé "go ceann seacht
mbliana" adeir sé "go dteagaidh
mise chomh fada leat aríst
agus má's inghean nó mac
a bheas a.d beidh sé an-
fhéicighthe go maith ansoin
a.in" adeir sé.

D'imthigh sé ansoin uaidh
agus thosuigh sé a déanamh an
tobair agus a déanamh obair
mhaith ar feann. Nuair a bhí

sé bhain pósta ansoin nuair a bhí
clann ag a bhean bhí mac is
inghean aice an aonfhacht.
Dúbhairt sé ansoin ó bhí "bíl
le Rath" ar fhéin go mbaistfeadh
sé ar an mac, go mbaistfeadh
sé ar aghaidh ar a. Sonas
"ach ní maith liom dhul a
baisteadh an inghean dhóra.
luth" adeir sé "sé thiubhrad
mé dhon bhean" adeir sé
"go mbaistfhidh an bhean
í" adeir sé. Ach bhí sé
'gobair leis ar an tobar
agus ag obair go maith ar
feicsin a' cur go leór stuif
aníos as agus ní raibh
aon deór uisge a' fanacht
dhó ann. Ach nuair a bhí
na seacht mbliana thuas

na hingíne

Tá rúin dá tabairt

tháinig an bhean chómh fada
leis. Agus nuair a tháinig sí chómh
fada leis arís bhí fear(ach) na
fáilte aige (Rompa) muithe. 'Spáin sé
an chlann di. "Seod é mo
mhac-sa" adeir sí. "Ó nach
leat an inghean" adeir sé. "nach
í rugadh a dtosach" "Ó go
deimhin ní hí" adeir sí "ach
an mac. Bé acab a rugadh
a dtosach" adeir sí leis an
máthair. "An mac" adeir an
mháthair "Beidh an mac a·m
sa mar sin" adeir sí. Nuair
a bhí a díal cainnte déanta
aige thimpeall ar a gclann
dúbhairt sí nach raibh sé
'g oibriú go maith ar a tobar.
"'Tuairim fáoi cheann dhá
bhliadhain eile" adeir sé

ní bheidh tú faghail cloch ná
gainimh ná tada" adeir sé
"ach a cur óir aníos as." Nuair
a d-imthigh sé uaidh ansoin
bhí sé 'g obair. Bhí sé cur
aníos as ansoin dhá bhliain
agus nuair a bhí an dá bhliain
thuas ansoin aige thosuigh sé
cur óir aníos as, ní raibh
tada le cur aníos ansoin aige
as ach ór. Bhí sé cur aníos an
óir ansoin as an imtheacht ~~chúig~~ [illegible]
mbhliana go dtáinig sé chomh
fada leis aníos agus ní raibh
tús na deire air. Bhí ansoin
an chlann ~~cheithre~~ trí bliana
déag. "A dtiocfhaidh tú an
aonfhacht liomsa anois"
adeir sé leis an mac 7
bhí sé 'na fhear mhór 'na

ghaisgidheach. "Cé'n áit" adeir

sé: bhuaidh sé agus ~~d...~~

d'osgail sé an poll agus

'spáin sé dhó é. "Síos sa

bpoll" adeir sé: "Sin é an

áit séudhna nach ~~nag~~ ngabhfaidh

mise go bráthach síos an aon

pholl" adeir sé: "B'féidir

nár sin" adeir sé "dhá mbeadh

sóitheach déanta dhuit go ngabhfhá

'nn ina fairrge". "Caithfidh mé

dhul an áit eicínt" adeir sé

"a bhfaighidh fear fhéachfhas

mé". "Gabhfhaidh mise an

aonfhad leat" adeir sé go

ndeanfhaidh mé sóitheach

dhuit, cuirfhidh mise an

áit thú a bhfaigh tú fear

fhéachfhas thú". D'imthigh

leóthab go ndeachaidh ~~...~~ siad

chómh fada leis an bhfairrge.
an chéad mhaide sliseóg a
casadh léithe chaith sí amach
ar a bhfairrge é. Rinne
sé sin long luchtmhar, lán
dhe sheoilse. D'árduigh sé suas
a cuid seólta móra buicóideacha
bacóideacha lán dearg go barra
na gcrann comh fhada comh
réig, comh dhíreach nár fhág
téad tíre gan tarraingt
osclú maide rámha gan
mathramhach treabhadh na
fairrge falcanta fíor-
dhomhainn 's nach dtreabh fear
amíst go lá- dhearcadh an
domhain, ag éisge, rínnte
mólta móra, ~~mólta~~ beithidheach
bheaga dhéul dearg na
fairrge thar tigheacht ar

bhus agus ar bharr an mhaide
~~raimha~~ sgluig sgluig ag a
bhfaoighleáin ó thosach na luing
go deire na luinge na heasganai
a dhul an fasgalaibh a chéile.
de ~~Bhe~~ bhaí ná mheasguithe sin
deire na srutharachaí
euarseanachaí euarseanachai
'tuoladh 'tuargaint agus a
sapail, gaimh mín a dhul
an uachtar an gaimh garbh
a dhul an iochtar le neart
seóil treabhadh agus tiomáint
agus na heasganaí beaga
a snámh isteach innte agus
a snámh amach aisti. ~~to~~
~~se~~ "Buail leat anois" adeir sé "go
bhfágh tú talamh." Thug sé dhá
~~treas~~ ~~thuaa~~ sprian rooit ~~siubhail~~ ansoin
dí agus ~~treas~~ siubhal seóil. Sgeoil

innte. Thosnuigh sé ag siubhal leis ansoin suas an t-eudan an chnuic agus bhí sé coingeáilt leis an abhainn a gcomhnuidhe agus ní raibh sé domhainn chaoi a luith ach go raibh an uisce uaige abhí innte i ndon na bradáin a chur i bhfolach ar éigin. Nuair abhí sé thuas ag barr an chnuic bhí an abhainn a tigheacht amach as barr an chnuic. Nuair a bhí sé shuas ar bharr an chnuic ansoin ní raibh aon a luith le feiceál aige uaidh síos ach talamh. Bealach dá's bhreathnuigh sé ansoin chonnaic sé an chnuic ba bhreaghtha da bhfaca sé ariamh deanta. Thainig sé ag a dorus agus chonnaic

sé ar aon dorus fhagháilt uaithe
agus sé nós a ndeachaidh sé
isteach d'éirigh sé dhe neart
a chuid fola agus chuaidh
sé isteach thrí na mullach.
Nuair a tháinig sé isteach ansoin
bhí bean na suidhe síos ag
a teine roimhe agus bord
bídh agus dighe leagtha amach
aice le haghaidh duine bith a
thiocfhadh isteach faitchíos a
mbeadh ocras air. "Céad
míle failte romhat" adeir sé
"ach cá raibh tú dhul" adeir
sé. "Tá mé dhul ag iarraidh
fear a thuaileas mé" adeir
sé. Cé'n é an rud céadhna
nach bhfaigh tú" adeir sé.
"Tá rud déanta a.d sa
anois" adeir sé "na.r

duine aon fhear amaúch agus
nach ndeanfhaidh aicíst choidhche
"~~béired~~" béir. d a- sin" adeir
sé. "Bhail siubhal ó bhun a
chnuic" adeir sé "go barr na
h easa." "Bhí congtas a. m"
adeir sé "bheith chomh tuirseach
is bhí me-. Is níl me- an-
tuirseach anois" adeir sé
nuair atá mo dhóthain ithte
a. m." "Bhfaca tú na bradáin"
adeir sé. "Chonnaic eas" adeir
sé. "agus ar cheap tú gur
bradáin iad" adeir sé.
"Cheapas" adeir sé. "Bhail
ní sheadh innise" adeir sé
"ach * fir a bhí- iomtab sin
agus bhí- chuile dhuine amach
acab ar a sheacht ndíle
dicheall ag iarraidh thú

chur le fánadh agus sin é."
adeir sé "níl aon fhear faoi'n
domhan chomh maith leat. Bee
mar thaithnigheann an talamh
atá le feiceáil a.d leat" adeir
sé. "Go ro-mhaith" adeir sé. "Nuair
a dfheiceas tú tuille dhe taithneócha
sé níos fearr leat" adeir sé.
Fhuaidh sé chodhladh san
oiche ansoin agus nuair a
d'eirigh sé ar maidin chuimil
sé bos dhá shúile dhá
bhúsla agus dhá mhalaibh,
chiar sé a cheann, ghabh sé
a thráth agus d'ith sé a
bhricfasta. "Buail leat
anois" adeir sé "agus
siubhal leat agus níl
aon cháll dhuit cuimhlint
a luth a bheith ort agus

imthigh leat go gcastar cuid eile leat". agus" adeir sé "teach fathaigh é agus fanna ar a bhfaca tú an ainm a ~~marbhóchad~~ ~~na fathaigh thú~~ marbhóchaidheá an fathach" adeir sé. "Ní mharbhóchaidh mé" adeir sé "ní bheidh tada le deanamh a. in leis ach go mbéidir dhá mbeadh sé olc go gcuirfhinn comhairle bheag air" adeir sé. D'imthigh leis go dtáinigh sé chomh fada leis a bhfathach go dtáinig sé isteach sa gcuirt aige. Bhí inghean ag an bhfathach agus d'éirigh sí agus chuir sí chúig chéad fáilte roimhe. tháinig grádh aice dhó. "Fí fa feasog" adeir an fatach "fóghaim bolaidh an

Éireannach bhréughach bhradach
is mór liom dha ghoim thú agus
is beag liom dha dhá ghoim thú
adeir sé - "níl fhios a-m céard
a dheanfhas mé leat " adeir sé -
" mar a geimfhidh mé dhe shádeóg
san aér thú ní faoi mo chosa
sa lathach." "Gabhfhaidh mé
carrúgheacht leat " adeir a
fear. "Deanfhaidh sin " adeir
a fathach." Níl mé dhul a tabhairt
droch bhás a bith dhuit " adeir
a fear ach arriú sgéaoir a
mhainfhea dhom." Rug sé le
na leath laimh ar an bhfathach. An
chéud chor a thug sé dhó chuir
sé go dtí na ghlúine e an dárna
cor go dtí na bhásta an tríomha cor
go meall a bhrádaigh. "Talamh as do
chionn a bhodaigh" adeir sé. "Ch-im

Tugtb
~~go~~ b'eadh" adeir sé "is tú an
gaisgidheach is fearr dhá bhfaca
mé ariamh. Tiubhraidh mé m'each
caol dubh dhuit" adeir sé "nach
dtiocfhadh an ghaoithe Mhárta a
bheadh ina diadh suas léithe agus
a bhéarfhadh ar an ngaoith a bheadh
roimpe agus an claimhe solais
agus boitín na h-íocshláinte agus
an t-slaitín dhraoidheachta agus
fáinne na h-óige nach dtiocfhaidh
aon lá aois go deó ort nuair a
chuirfheas tú ort é". "Is maith
é an fáinne" adeir Aghaidh ar
a Sonas. "Agus tiubhra mé
m'inghean le pósadh dhuit" adeir
an fathaí ~~sé~~. "Tá sé luath a'm sa pósadh
fós" adeir sé. "Glacfhaidh mé
an fáinne uait" adeir sé "sin é
an méid. Ach" adeir sé "bhfuil

[illegible] 7. 5. 35 [illegible]

fear a luith" adeir sé "sa rioghacht
seo is áirde ná thusa". "Ó tá-"
adeir sé. "Tá ~~ri~~ rí ann" adeir sé.
"Hanraoi ~~fo~~ fgor Thuinn" adeir sé.
"Ach ní fhéadfadh tusa dhul chomh
fada leis" adeir sé, "d'fhéadfha-
bheith ~~chomh~~ ann tráthnóna ináireach
adeir sé ach ní fhéadfadh tú
dhul chomh fada leis. Tá caisleán
aige" adeir sé "agus tá fathach
shuas ar bharr a chaisleáin
ann agus bíonn sé é'eatheadh
draoicheacht" adeir sé agus
mharbhóchaidh sé thú". "Ní fearr
liom a' eatheamh dairteachaí é-"
adeir sé. "Cuirfidh sé chodhladh
thú" adeir sé. "Ní chuirfidh sé
mise a chodladh" adeir sé.
"Gabhfhaidh mise ~~in aonfhacht~~ i nÉintacis
leat" adeir an inghean ~~thí~~ agus

bainfidh mé an draoidheacht dhe."
"Ní ghabhaidh tú ~~an aonfhear~~ i n-Éirinn
liomsa" adeir sé léithi. "Bhuail
sé leis agus nuair a chuala
sé go raibh an fathach seo
láidir thugadh sé cnoc dhe
léim leis agus gleann dhe
throslóg agus an fharraige
mhór dhe léim nithte raithte
dhá dtéaagfhadh sé roimhe.
Bhí sé a' siubhal leis agus
cheap sé nach raibh an
fathach a' deanamh tada
air, mar ~~aithigh~~ airigh sé cion
bhlas ar-ainh dhe obair
an fhathaigh go dtáinig sé
faoi'n gcaisleán agus gur
fhuagair sé ar a bhfathach
a thigheacht anuas. Dubhairt
a fathach nach ngabhfadh.

"Mar a ngabhfhaidh tusa annas"
adeir sé - leis a bhfhathach
"gabhfhaidh mise suas agus
maolbhochaidh do mheadhchan
fhéin thú mar a chaithfheas
mé annas thú." Tháinig ~~an~~
fathach annas anson aige
agus mar a tháinig thug
sé ceangal na gcúig ~~thaod~~ 3cead
air go daor agus go docht,
go dtiubhradh ~~seanach a~~
laidhricín a choise seanach
dho pholl a chluaise ~~agus~~ nach
seanach a mheasachaí ach
leis léin agus donas mór.
"Mo chongnamh agus mo chuid
ort" adeir a fathach "chuille
ait dha siubhailfhidh tu"
adeir sé "ach mé sgaoileadh".
Sgaoil sé an fathach anson.

'Thug a fathach isteach sa
geinint ansoin é agus bhí-
ann sé istigh. D'fhiafraigh
an sé dhe cé b'as é. "As
Chnoc na Nidh" adeir sé.
"Tá 's a'm é" adeir a sé.
'Cá'il tusa dhul anois"
adeir sé. "Tá mé teacht ag
iarraidh mná ortsa"
adeir sé. "Gheobhfhaidh tusa
sin" adeir a sé "is dhuit atá
mé ~~dhul~~ dhá coingbheáil."
Phósadar ansoin agus bhí-
bainis acab seacht n-oiche
agus seacht lá agus ní raibh
fhios cé bfearr an chéad
oiche na an oiche dheireanach.
Dúbhairt an sé ansoin leis
"tá rioghacht aige i bhfolach
duinn fhéin agus leat ní-

sgaofhaidh mé i gcaitheamh a
tsaoghail;
tá stoc agus eallach ann mar
bhí agaibh fhéin
tá séulta agus geallach ann
mar bhí agaibh fhéin
tá aonach is margadh ann
mar bhí agaibh fhéin
tá laetheannta fada ann agus
léas ins an ngréin
tá ór gaobh craobh ann
dhá chaitheamh gan sple-
chúis mhaisfheas a draoidheacht
dho Hanraoi fó fáoi Thuinn.
Dubhairt sé ansan leis go raibh
sé a tabhairt na háite suas do
ach go mbeadh sé fhéin a breathnú
'na dhiaidh. (Ní raibh draoidheacht
a. luth ag Aghaidh ór a Sonas
ach buaidh a bhí aige)

Tháinig an bhean a chur amach
as a bhfairrge é aige ansoin
bhí sí sa sinteach ach nach
bhfaca sé í. "Tá mise dhul
chomh fada le do dheirfiúir
anois go Bnoc na Nídh"
adeir sí agus beidh sí dhul
a pósadh go gairid". Bhí
seisean a rádh go ngabhfadh
sé an aonfhact leithe. "Ó
ní fhéadfhadh tú an áit
a bhfuil tú fhágál chardhchéin"
adeir sí "ach is gearr go
mbeidh mise an aonfhact
leat ag do t'athair agus do
[illegible] arís mháthair freisin. D'imthigh
leithe ansoin agus tháinig sí
go Bnoc na Nidh agus bhí an
fear ag obair leis a sarfa
chuid óir aníos a gcomhnuí.

D. fhan ~~se~~ sé an aonfhad leó thab
ansoin seachtain nó coigheis.
"Bí ag obair leat a cur do chuid
óir aníos go ceann seacht mbliana
adeir sé" "sin é an uair a
bheas do dhóthain curtha aníos
a.d. Agus má thagann aon
dhuine ag iarraidh na h-ingheana
ort "adeir sé "féudfhaidh tú
í thabhairt dhó". Níor bhaist
mise ariamh í" adeir sé-
shíl mé gur tú fhéin a
bhaistfheadh í". "Mara bhfuil
uait ach í bhaisteadh" adeir
sé "is furasta é sin a
dhéanamh, baistfhidh mise
dhuit í, baistfhidh mé Barr
na h-Easa uirthi. Ní thiocfhaidh
mise go ceann seacht mbliana
eile aníos" adeir sé nuair

abhí sé ag imtheacht "agus cébí
fear ar thiocfhas dhá h-iarra ná
tabhair dhó ~~aon dhuine~~ go dteagaidh
uisce aníos ach geallaigí dhó í.
Duine ar bith thiocfhas chomh fada
leat" adeir sé "agus b'féidir gur
geárr é bí a bhainnt spás
díob go dteaga uisce chomh
fada leb aníos." Dubhairt sé
go ndéanfhadh. Ní mórán achair
abhí sé imthighthe anois, trí
bliain nuair a tháinig Mac Rí
na h-Iorrú 'gá h-iarraidh.
B'féidir go ~~dhut~~ dtiubhfhainn
dhuit í" adeir sé "ach níl sé
dhul a pósadh go mbeidh sé
bliain is fiche. Nuair a bheas
sé ~~lín~~ in ám aice pósadh teara
agus tiubhraidh mise dhuit
í má bhíonn sé fhéin sásta

agus mara mbeadh ní thiúbhra."
"Go raibh maith agat" adeir sé
agus fad saoghail, agus mara
bhfuil ann agus go bhfaigh mise
an bhean sin" adeir sé "ní
bheidh mé beó." "Tiubhraidh
mise dhuit í faoi cheann ceathre
bliana" adeir sé "má bhíonn
sí fhéin sásta. Bhain ó'n
lá sin anonn tháinig mac Rí
fó Thuinn dhá h-iarraidh agus
d'iarr sé ar a h-athair í. "Bhain
go h-am seo" adeir a h-athair
"bhí mac Rí na h-Iorrai dhá
h-iarra agus gheall mise dhó
í dhá mbeadh sí fhéin sásta
ach ní fhéudfhaidh sí pósadh
go ceann trí bliana agus duine
a luith agaibh a bheas sí fhéin
sásta a phósadh faoi cheann

leis a mbeað sí sásta ar é a ṗósað
mar sin

a mbeiḋ sí sásta ar a ḟósaḋ

chathre bhliana túbhraidh mise dhó
í." Nuair abhí dhá bhliain caithte
ansoin tháinig mac Rí na Loochaí
dhá h-iarra. Dubhairt a hathair ansoin
"gheall mise dho fhear eile cheana í"
adeir sé "agus ní gheallfhaidh mé
dho aon fhear eile í. Ach teara
faoi cheann bliana eile" adeir
sé agus inne sé lá ~~at~~ áitheid
leis "agus beidh an fear eile
anseo" adeir sé "agus an bhaint
acab" adeir sé "agus cebí ce-
x agaibh a bheas sí fhéin sásta
a fhósadh an lá sin túbhraidh
mise dhó í." Nuair abhí an
bhliain shuas ansoin tháinig
an bhean ar a talamh. Nuair
abhí sí ann ansoin nuair
abhí an lá shuas tháinig na
toir gaisgidheachaí dhá h-iarra

an aonfhacht. Nuair a d'innis an
t-athair dhon bhean annsoin gur
tháinig mac Rí na h-Iorrus 'gá
h-iarra ar dtús agus gur gheall sé
fhéin dó í. "B'féidir gurb é an
duine is fearr acab é" adeir
sí "ach ní-sé-an mar a b'é
na-ceap go bhfuil tusa a dhul
1 3om dhá tabhairt dho aon dhuine eile."
Tháinig a triúr gaisgidhleacaí annsoin
agus ná tháinig fhéin ní raibh
aon ghoir aige san ar a mbeith
eile. Bhí siad a caint faoi
go dtáinig siad. "Bhail anois"
adeir a bhean má tá muná a
teastáil uaib túbhradh uise
beith bhan dúb" adeir sí chomh
breagh léithe agus spáinfhidh dúib
anois ar a nóiméad iad má
thoghnuíonn sib é" adeir sí.

Thug sé aníos acab as a seomra iad. "Meas tú anois" adeir sé "a bhfuil a bheirt sin chomh breagh léithe". "Tá fhios ainn go bhfuil" adeir siad. "Bhfuil 'ach a.d sa dhe sin" adeir sé le mac Rí na Lovachar "ná a bhfuil aon dreathair na dreifiur sa mbaile a.d." "Tá" adeir sé. "Má tá" adeir sé "caithfidh tú dhul an aonfhacht léithe, tiúbhraidh muise 'ach dhib" adeir sé. "Bhail" adeir sé le mac Rí Lo Thuinn "tá fhios a.m go maith go bhfuil 'ach a.dsa". "Tá" adeir sé "ní'l athair na máthair a.msa agus níl dreathair na dreifiur agam agus níl tada a.m ach seanbhántai agus mé fhéin a' ní" adeir sé. "Bhail" adeir sé

"feudfhaigh tusa do bhean a thabhairt
leat mar sin" adeir sé "agus feudfhadh
mise ceart thú." Dúbhairt sé go
raibh sé ~~[illegible]~~ ceart. Nuair
abhí chuile shórt ceart acab ansoin
"bhoil" adeir sé "duine ar bith tá dhul
an aonfhact lousa leanadh sé mé."
Lean Cúl le Rath agus a bhean
ansoin í agus d'oscail sé an
poll agus chuir sé síos Cúl
le Rath agus a bhean agus mac
Rí na Lorachaí agus a bhean
nuithe ["tá eólus a bhealaigh sin
agaibhse cheana" adeir sé le
Cúl le Rath. Dúbhairt sé ansoin
le mac Rí ~~na Lorachaí~~ Ó Thuinn
"feudfhaidh tusa agus do bhean
a dhul abhaile anois" adeir
sé "agus beidh spóirt mhaith sa
mbaile romhat. Nuair abhí sé

agus ingin bean Cúl le Raṫ.

sgara le mac Rí na h-Iorrai ansoin
agus le inghean bhíl le Rath.
"Deanfhaidh tusa cúnt a bhfad
ó'n teach" adeir sé agus
cheap sé amach an-áit a
ndeanfhadh sé í. "Agus mara
mbeidh sí deanta roimhe lá 's
bliain agaibh tairngeóchaidh
sib trioblóid dom sa." Dúbhairt
a' bhean go mbeadh. Bhí an fear
a deanamh na cúinte ansoin agus
ní raibh sa teach ach a bhean-
agus páiste sa gcliabhán.
Tháinig duine uasal isteach aice
tráthnóna. "Tabhair dhom deoch"
adeir sé. D'eirigh sí agus ang
sí ar shoitheach a dhul a
tabhairt deoch dhó. "Ní dheanfhaidh
an deoch sin mé" adeir sé.
caithfidh tú deoch a thabhairt

as a tobar dhom." "Tá an soitheach
seo beag le haghaidh an tobair"
adeir sí. "Bhfeiceann tú an
soitheach sin shall ar a
dhruisiúr" adeir sé; soitheach
galánta agus ní fhaca sí ariamh
roimhe sin é. Thug sí leithí an
soitheach agus chuaidh sí ag
a tobar. Nuair a shíl sí an tuisge
a thógeál se- níos ar thuit an
soitheach síos sa tobar uaithe
agus ní fhaca sí aon amhare ní
ba mhú air. D'euigh sí agus
rith sí agus bhí sí go dtí
na h-ascalaibh nuair a tháinig
an fear abhí istigh agus bád
deanta dhen chlabhán aige agus
tharraing sé- isteach í go dtug
sé go dtí an chuid abhí dha
deanamh; bhí an t-uisge eirighthe

go dtí an chúirt a bhí dhá déanamh.
Leig sé an bhean agus a páisde
amach ag a gcúirt. "Anois"
adeir sé "is mise an fear atá pósta
ag dreifiúr do mháthar agus tá
bealach fada le déanamh agam.
agus" adeir sé "tá t'athair agus
do mháthair agus t'athair-mór
an aonfhad linn i dTír na ~~nÓg~~ nÓige
agus do dhreatháir" adeir sé "tá
sé pósta ann agus é 'na Rígh
ann agus beidh sliocht bhúil
le Raith i dTír na ~~nÓg~~ nÓige agus a
long i nÉirinn. Ní bheidh ann
níos mó" adeir sé "tá an
saol socruighthe anois" adeir
sé.

Críochnuighthe 16:10:34.

Ceartuighthe 8.5.35 [illegible]

Nóta

Sgríobh mé an ~~gar~~ t-amhrán comh gar don fuaim abhí ag níortlín 7 d'fhéad mé ach ba ceart duitse (Smeg) é a léigheadh do níortlín arís agus é ceartughadh ~~mar a~~ má tá aon rud as bealach ann.

An Captaen Corain

I

'Sé a Peadar ba mhaith do gealladh dom go
ndtiúbhrfá mé isteach Éirinn
mar bhí tú i. fear maith fairrige 's
'Cuartaig tú 's gach réigiúin
ní raibh an Cara beag sa mapa agat
b'olc do navigation.
agus neaiceáilead ar na raisers (flashers) tú
dar liom ba mór a sgéal é.
agus ólfaidh (curfa) muid a crúiscín agus
deamhan (deoir) ann

Dul amach isteach Poll na Seantuinne
D'éirigh stoirm 's ~~tan~~ tonnta (tounta)
tháinig ceo 's gur mearbhall orm 's rith
mé as cionn cúmpáis
Weaváil mé na fairrige í gur chuir
mé ar luighe to í
's na spáráil ar a gcarraig í tá sí
soiléir faoi insurance
agus ólfaidh muid (curfa) a crúiscín agus bíodh sí (lán)

←

Tá píosa eicint fágtha amuigh anseo.

Deir Micilín féin gur rud eicint ~~ar~~ faoi "cur challenge ar a námhaid" an líne nach bhfuil istigh

'S iomdha cuan is caladh chuir a Chaiptín
úd i bhfáinne
Innis Innis Scillinne sin agus ~~dún~~ dún
sáidte
X Nuair a bhí gach dochar caithte aige sin
chara beag a sháruigh é
Agus ólfaidh muid a crúiscín agus
bí 'tse lán.

Beirim-se mo mhallacht duit a Mháirtín 'ac
Con Faola
'S olc a fear i gcrannóg thú do sheasamh
suas do smuiste
Bhí an Caiptín Coraim beachtaráilte 's é
craite t'éis na hoíche
'gus chuala mé dul tharam é nach raibh
an t-uimhéara ró bhuidheach díom.

Curfá

Agus ólfaidh muid a crúiscín agus
bí 'tse lán

(labair fear eile an sin)

Ná bíoḋ uilleán ar a gcaiptín agaiḃ (adeir sé)
Siúd é an fáṫ naċ ḋtáinig.

Ní raiḃ muiníġean as na fir aige ḋá méaduiġeaḋ
pu ḋen ġála

Crios ḋe ṫoġa a t-saicín aḃí costa faoi
na lár-r

'S gur ḃé sruṫ loċ na lanac a ṫug Peadar
ḃoċt le fánaiḋ

agus ólfaiḋ muid a crúiscín agus bí 'ṫ sé-
lán.

(labair an fear eile aríst)
'S fada mé le fairrge 's ní ḃfuair mé fear
mo ċáiṁṫe

'Líonfaḋ malaḃ feamainne na ar ċeann a
ṁaide Ráṁa

Duḃairt tú naċ raiḃ raiṫ orm ḋá méaduiġeaḋ
pu ḋen ġála

'S ó ċuala mé do ċeardaíoċtar ní mór go
ḃfuilim sásta

C. agus ólfaiḋ muid a crúiscín agus bí 'ṫ
sé- lán.

(gaċ le ceaṫraṁaḋ ag ċaon duine ḋíoḃ)
beirt uaiḋ seo síos

'S naċ ormsa ḃí an mearḃall nuair a
maslaiġ mé mo ḃráṫair
Dá mbeinnse síos i nGaillimh go dtóigfeaḋ sé
mo ṗáirt ann
Ba minic uaiḋ ḃeiṫ 'na ṡeasaiṁ deanaiṁ
graiṫe ar ṡon a lánX fear
'gus ó ḃí cúl mo ṫeanga liom tá súil agam
go ḃfaiġeaḋ párdún.
agus ólfaiḋ muid a cruiscín agus bí-ṫ
sé lán.

'S ní ċreidfiḋ mise ó'n sagart ó'n easpog
ná ó'n ḃPápa
go ndéarfá tada ar ḃealaċ liom ní duine
ṫú ḃí raiḋteaċ
'S ó ḃí cúl do ṫeanga leat ní ḃéarfaiḋ
mé greim gearr ort
'S a Ṡéamuis ná bíoḋ faitcíos ort naċ
dtóigfiḋ mé do ṗáirt suas
agus ólfaiḋ muid a crúiscín 7rl.

'S a Peadair 's breáġ do Ċarabhon 's do
pīl mór fada bear skin
do ḃeist de ṫoga an ċéasamar 's do
Ṗantaloon dá réir sin
do ċána buiḋe ceann airgid 's do watch
breaġṫa i nÉirinn
'S do ḃuataisí duḃ daiṫṫe 's naċ é an
Caiptín atá gléasta
Curfá.

Ó's gur fada siar na h-Indiacaí 's ḃí an
Caiptín úd trí mí ann
Ní ór a ḃí teastáil uaiḋ mar ḃí fairrsing ó'
'na ṫimpeall
Spúnogaí breáġ airgid a ċeannuiġ sé go
daor ann
'S níor féad sé 'dtabairt abaile mí
gur sgaip sé ~~ladína timpeall~~ ar a ġaolta iad
Curfá.

'S a ġifte ṫug a caiptín ḋom 's é ṫeis
 a ṫeaċt ṫar sáile
Deir daoine gur fiú leiṫ ~~[illegible]~~ ġine é ḋe
 ġráiṫí breaġ na Fraince
Naċ iomḋa ór is airgead a scaip sé ar
 níṫe fánaċ
'S ḋeaiman óg bean ḋeas sa mbarúntaċt
 naċ gcaiṫfiḋ ṫeaċt 'na láṫair
 Curfá.

'S Peadair bán Uí Ċoráin go deimin tá mé
 buiḋeaċ ḋíoṫ
agus molaim is i bpobal ṫú seaċa bfuil mo
 ṫimpeall
Ní breáġ naċ breáġ í gobair ḋeas mar 's
 iomḋa ór na ṫimpeall
agus nuair a ċuraim ar mo hata í bionn
 mná deara go na ċoṁnḋeaċt
 Curfá.

'S ṡiubail mé Éire is Albain Cluain Meala
'S ~~Dún~~ Tuaim na Móna
Ṫart ṫrí Sliaḃ Patraí 's as sin go Creig
a Roisce
An obair ḋeas ḃí ag Peadar Bán ní
ḟaca uiṁe 'mo eólus
ag Caidnéara na ag Cameraman na ag
fear ḋeasuiġṫe na gCóistí
agus ólfaiḋ muid a crúiscín agus
mil deoir ann.

(Críoċ)

Tomás ~~[illegible]~~ 'ac Confaola ḃí ina ċoṁnuiḋe ṡuas i nGleannán a rinne an t-amhrán seo. Ḃí fataí ceannuiġṫe 7 bfioḋ muse aige. fuair sé bád ó ḟear i Roisín na mBan iaċ a raiḃ Micil Ó Caolaiġ air le hogaiḋ na fataí a ṫaḃairt amaċ. Ṫug sé leis 'an Domn Mairtín 'ac Confaola agus Peadar Ó Coraín isteaċ an aonḟocal leis ag iarraiḋ na bfataí. Nuair

a bhí stad a theacht anois san áit a raibh
stad le haghaidh na fataí a chur amach
bhí loch gháile ann agus ~~bhí~~ sruth mór
a teacht ~~amach~~ anois thríd a loch.
Loch na Lanach atá ar an loch seo.
Tá mullán i lár na locha agus ní
raibh mórán eolais ar an loch acab.
Tháinig an bád ar a mullán leis a
sruth agus chuireadh poll uirthi. Bhí na
fataí fliuch ach bhí stad i ndon a theacht
i dtír. Rinne Tomás 'ac Con Faola an
t-amhrán ansoin. Ní raibh suim a bith
ins na fataí beith fliuch aige ach
"nach mbeadh an t-uimhcéara ro bhuidheach
de" sé sin uimhcéara an bháid.

Bhí Séamus Sheáinín a maoirseacht i Spike
agus a mhac Máirtín agus a inghean Máire.
Tháinig Máirtín amach ag obair go Carna.
Bhí sé a fanacht tigh Máirtín Ó Loideáin.
Bhí sé baint gainimh i dTulach Carna
Thuit píopa den úimín air agus
marbhuigheadh é. Bhíodh an dreabhaltar Máire
a dul isteach is amach go Spike go
minic ina dhiaidh sin. Bhíodh bád ó Niadh
as Fiodh Inis y Breathnach Col
leathar do bád a dul isteach is
amach le Máire. Tháinig oíche
gharbh orthab uair agus chuireadh
ar ais iad as Fiodh Inis. Rinne
Máire ~~amhrán~~ amhrán ansoin.
Sé 'n fuaim atá leis an amhrán
an fuaim chéanna atá leis an
amhrán "An Caiptín Loráin".
(Tá an t-amhrán ar an gcéad
leithanach eile den leabhar seo)

Bí mise agus ~~bairġmeád~~ a Breaṫnaċ agus Bairġméad as fioḋ 'nis

a ḋul ar oileán fairrige le tuitim ḋuḃ na hoíḋċe

Ṫáinig muir mór sneaċta orrainn ⁊ casaḋ

a baile arísc muid.

Nuair a ṫáinig muid isteaċ ann ní raiḃ áit ainn

ar na binsí

D'éirig mé 'mo ṡeasaṁ agus ṡeas mé leis a

gcúlaiġ

Séamus dubairt sé fág a bealaiġ ní go dtéig mé

siar don tseomra

Maraċ ómás beiṫ do ṡeige agam d'innigeóċainn

as san oíḋċe

Ní fada ó baile raċfainn aiċ tiġ Sciopáin 'ac

Con Ríoġ Soir

Tá mo ṁuinntir uilig ⁊ bfeiriġ liom as seo ~~soir~~

go dtí Ceann Golaim

Mar ġeall ar maiḋí ~~[illegible]~~ fairrige ⁊

ar ṡeamainn tuinn mússaraí

'S dá mbeaḋ gan aon teaċ a bainfeaḋ

liom

aċ tiġ Ṡeáin un uiaḋ ar a ṫurlaċ
ġeabḟainn 'rán is fataí ann is oifreann
ċuile Ḋomnaċ
'S dá mbáiṫtí ar a leacca muid ġabḟaḋ
a naṫair boċt dá dtóruiġeaċt

'S ólfaḋ muid a cRúiscín is bí'c so-
lán.

16: 12: 54

Púcán Baibsín

'S go deimin a Ṡeáin Uí Ċaoċasaiġ is mór an
éagóir atá ṫú ḋéanaim ar do ċlann
naċ gcuireann ar na coirnéil i n-gaillimh iad agus
tiubrfaí iad anonn ġo St Paul
ḃeaḋ siad a cur soitiġ go gaillimh naċ
dtóiġfeaḋ teaċt ann aċ ċúig lá
ḃeaḋ a bpaisméaraċt le fágail ann in aisge
agus beaḋ muid féin ṡall fré na mná
'S ag baibsín tá 'n báidín is gleóite ḋá 'r
árduiġeaḋ ḋá ṡeól ar a crann
tá sí déanta leiṫí fairrige is feóṫcan is mór mór
tá a buaḋ ar gaċ geall
ní faca tú an Caiseal a seólaḋ ná bád seo
naċ bóin ina Reaċt
ba deise sáṫ suas faoi in dubaċ bíġ nuair a
sgríocaḋ sí anuas ar a trúiġ
bfuil cuimne agaiḃ an lá úd an a raiḃ muid
in Árainn
'S a ndeaċaiḋ muid an seól ag a sgailp

Dubairt ’ċaon fear nác raiḃ sé an tseólta
Dubairt Páḋraic go raiḃ go rí ċeart
Cuaiḋ Domnall siar ina tóin agus tairrig
sé amaċ a Red Sgeaf
aċ a Micíl leag láim ar a stiúir go ceann
nóiméid
go nglanfaiḋ mé mo ṡúil mar is ceart
go setáilfiḋ mé suas ó le gaoit í go
gcuirfiḋ mé fúm suas leac dearg.
Dá bfeáġfaḋ Micíl ó caiptín mait stiúraḋ
mbeaḋ amarc a ṡúl aige a gceart
go ngabfaḋ sé féin ó go Gansey go
dtóigfeaḋ sé cargo tobac.
a filleamaint abaile aríst di sí bí dá
cáṫaḋ le spóirt
’S ó fuair sí anoir amarc ar Árainn
ba ġeall duit í le sioc no míol mór.

(bí Micilín ag eisteaċt leis an bfear
a rinne an tamrán seo dá raḋ
Tomás ’ac Donċaḋ an tam in a bí

air. Is aige a ċualaiḋ Micilín go
leór ḋe na sgéalta atá aige)

16. 12. 34

Loit sí mé le saiġead glan géar 's d'fog
sí léaf ar lár mo ċroiḋe

Íoċ na hÍḋ

Aimhrán é seo a rinne Mícheál Marcais. Ceap
sé go b'í Bannríoġan na Breaiġne a
casaḋ air.

Tróċnona aréir 's mé siubal liom féin mé triall
ar Éire Íoċ na hÍḋ
mo ġruaḋ gur léiġ 's gur ait fré-ċéile le eagla
ġéar 's gan fios cé faoi
Iais na spéarṫa ar gaċ taoḃ ḋíom 's fuair
mé léargas beag ar mnaoi
a óig bean mhúinte ná buail fúm agus dearc
mo ṡnuaḋ naċ bfuil mé slán .
Tá mé gruamḋa crosta brónaċ 's páirt ḋe
mo stuaim beiṫ ar easbaiḋ ball
ná tig 's ná síl mé ċaiṫeaḋ ḋíot 's a
léaċtaí rí breaġ ċuir mé 'un báis
'S ó fuair mé sgéula ar feabas do ḃéasa
ṡiubalfainn Éire ḋe fón ṫú fágail
bfuil sé in Éirinn ná faoi'n an saoġal rud a ḃíe
fós a leiġeasfaḋ grád

tá píosa eile le cur anseo. t

ór na hÉireann 's bíoḋ sé an aonḟact 's a
bḟuil faoi'n saoġal ḋen tsaiḋḃreas ḃreáġ
ní ṡásóċaiḋ stúḋ mé in áit mo ċlíṫ gan ~~gan ceangal dlúṫ~~
ceangal dlúṫ agus ċaiṫfeaḋ fágaíl
's tóirm spás go ceann naoi lá go dtuga
mé séairse amaċ faoi'n tír
le beannaċt fágaíl 's a ṫabairt ḋon dream
a raiḃ mé i bpáirt leóṫaḃ seol ḋen tsaoġal
ṫuga leat is dean 's bí agam anseo arís
mar tá mo fleet ó ḋeas ḋen ~~[illegible]~~ Spáinn (Ceann)
Íoċrann oíċe ag clanna ríġṫe agus beiḋ
fuil ḋá tumaḋ ag bun na gcrann

Crochúbhar a' Dá Chaora.

Séard a bhí ~~in~~ Crochúbhar mac baintrighe, ní raibh ann ach a mháthair a bhath coinnughadh isteach aige, ní dheachaidh sé amach as a teach ariamh. Dhá chaora a bhí acab. Tháinigh a mháthair isteach ansan tráthnóna. "Caithfidh muid an chaora a thabhairt dhon rígh" adeir sí. "Tuige" adeir Crochúbhar. "Tá sé a coinnughadh isteach" adeir sí "an té nach bhfuil i ndon bó nó caora a thabhairt dhó caithfidh siad gé nó cearc a thabhairt dhó: Caithfidh muid ceann dhe na caoire a thabhairt dhó." "Ní cheall-ughim é sin chor a bith"

adeir sé. "Cuir isteach a·
chaora" adeir sé "agus
agus ~~marbhu~~ marbhóchaidh
muid fhéin í agus iosfhaidh
muid í." Tugadh isteach
a chaora ansoin agus
sgeair a mhair sí dhó dhá
marbhughadh 's dhá feanna
's dha cuir síos a bruith.
Nuair a bhí an chaora ite
ansoin bhí siad ceart go
leór. 'Sgeair go dtáinig an
mháthair isteach aríst agus
dúbhairt sí gur dhúbhairt
an rí an chaora eile a
chur aige. "Ní chuirfhidh
muid" adeir sé "sgeair
a mharfhidh sí dhuinn
fhéin. Nuair a chualadh an
rí go raibh an dáona caora

te chuir sé fios ar Bhrochúbhar.
Nuair a tháinig an sgéula aige
ansoin, "Is thú mharbhú atá sé"
adeir an mháthair. "Ní sheadh
adeir sé. Dheirigh sé suas
ansoin agus tháinig an
oiread meíd eile ann 7
nuair a dhírigh sé é féin
gur chroch sé an cloigeann
dhen teach. Bhuail sé leis
go dtáinig sé chomh fada
leis a ní agus nuair a
chonnaic an rí é tháinig
faitchíos air roimhe agus ní
raibh fhios aige céard a
dhéanfhadh sé agus ní
dheasnadh sé ach a dhul
chomh fada leis an sean
fhear glic. ~~Bhf~~ "Bhfuil fhios
a.d ~~ansoin~~ anois" adeir an

se an fhear glic" ta sé sin láidir
agus níl fhios a·d cé·n sórt
duine tá ann go dtí·áilfhidh tú
é. Cuir ar an aonach a
máireach é agus abair leis
ar bhaith ceannacht go dteaga
tú fhéin ann agus go ndíolfhaidh
tú fhéin iad. nuair a ~~agus nuair a~~
~~thiocfhas tú ar~~ na teigh thú
fhéin ann chor a luth agus
marbhó lucht an aonaigh
ansoin é." D'imthigh leis an
soin agus chuaidh sé chomh
fada leis. "Díolfhaidh tú
ar an aonach amáireach
a bhrochúbhair" adeir sé
agus beidh tú a ceannacht
bhathí go dtigh mise ann 7
nuair a thiocfhas mise ann
díolfhaidh mé iad." Bhuail

bhrochúbhar leis agus chuaidh
sé ar an aonach. Bhí díol
agus ceannacht ann ach
ní raibh mórán fios ag
bhrochubhar faoi agus bhí
sé a ~~ceannachaint~~ ar aon
cheann a cheannacht.
Dubhairt duine éigint leis
ansoin dá dtugfhadh sé
níos mó airgid orthab go
bhfáughfeadh sé iad. An
chéad cheann a cheannuigh
sé ansoin bhí chuile
dhuine ceannuithe ar ag
iarra air a chuid fhéin a
cheannacht nó go raibh
gach a raibh ar an aonach
ceannuithe aige. Nuair a bhí
ní raibh tada le na
níoc aige. Thosuigh cuid acab

bhfuil an taobh ach mhig aige."
"Níl fhios agamsa céard a dhéanfhas
tú mar sin b'féidir go m-bh'é nós
a mharbhóch sé siúd thú
nuair a thiocfhaidh sé." Nuair
a tháinig bhrochúbhar "gabh amach
adeir sé. leis an rí "agus lig
ag íoc." "Ó níl aon airgead
agam" adeir sé "ach abair
leáthab iad thabhairt abhaile
anaist agus aon d a luth a
caoifhas tusa oom anaist
go deó deanfhaidh mé é."
"Tugai abhaile iad anaist"
adeir bhrochubhar "níl
aon airgead ag an rí.
Ach séard tá mise iarraidh
ortsa" adeir sé leis an
rí "mo mháthair a phósadh."
"Pósfhad" adeir an rí.

Phós sé an mháthair annsoin
agus bhí ~~bh~~ brochúbhar an
sin an aonfhacht leis a rí
sa gcuírt. Bhí an rí ina
dhiadh sin fhéin dhá
bheó-fhianadh. Chuaidh
sé chomh fada leis an
sean fhear glic. "Bhuel"
adeir sé "meas tú bhféud-
fhaidh mé cóir bháis a
luth a chur ar bhrochúbhar".
B'féidir go bhféadfhá" adeir
a sean fhear glic. "Cuirfeadh
tú amáireach ina coille
é agus triúr eile leis agus
tiúbhraidh tú capall is córr
do chaon dhuine acab agus
déarfhaidh tú le brochúbhar
an crann is mó atá sa
gcoill a thabhairt agat, tá

dragún faoi bhun an chrainn
sin agus má theigheann sé a
bhéidh leis a dragún íosfaidh
an dragún é." D'ordaigh an
rí triúr caoréaraí a dhul ma
caille lá.s na mháireach agus
~~dúbhairt san~~ Bróchúbhar 7
dúbhairt an rí leis a triúr
eile gan a dhul a bhfad
isteach sa gcoill agus gan
a thabhairt leóthab ach
caoránaí beaga agus a
bheith ar ais go luath aige fhéin
agus cead a thabhairt do
Bhróchúbhar a dhul chomh
fada leis a gcrann mór.
D'imthigh leóthab agus chuaidh
na caoránaí eile amach
luath sa lá agus níor
chorraigh Bróchúbhar go

raibh sé a bhfad. Nuair a bhí
sé dul isteach sa gcoill bhí
na carranaí eile a teacht
amach aige. Rug sé ar ~~cho~~
chloch ~~mor~~ mhór abhí ann
agus leag sé trasna sa
mbóthar í agus ní raibh
ceann acab i ndon a dhul
thairte. Bhí sé fhéin i ndon
breith ar a chapall is ar a
charr agus iad iompar thar
a gcloch. D'fhág sé na
carranaí eile fuistighthe.
Chuaidh sé isteach sa
gcoill chomh fada leis an
gcrann mór agus tharraing
sé é. ar an bpointe is
ar tharraing sé an crann
d'imigh dragún mór agus
d'ith sé an capall. "Caithfidh

tú fhéin an carr a tharraingt
aníos" adeir Brochúbhar
leis a' dragún. Cheangal
sé an crann don dragún.
B'éigin dó an chloch a
thógáil uaidh na carranaí
bhí siad feistighthe ann
roimhe. Nuair a chonnaic
an rí an dragún agus a
crann a teacht bhí fhios
aige go maith go n-íosfhadh an
dragún a raibh ann acab.
Chuaidh sé go dtí an sean
fhear glic agus dubhairt sé
leis go raibh an dragún 7
an crann mór a teacht
ag Brochúbhar. "Fuagair air"
adeir a sean fhear glic "'s
chuir ar ais sul dhá
leigfhidh tú níos faide é."

chuaidh an rí amach. "A Brochúbhar"
adeir sé "cuir ort air a' sin
agus túbhra mé an chuirt
agus chuile árt suas duit /
ní bheidh aon mháistir ort
feasta ach thú fhéin." Ní
rinne Brochúbhar ach an
dragún a sgaoileadh dhen
mhaide agus "teirigh san
árt a raibh tú cheana"
adeir sé. Rinne an dragún
a chomhairle. Cheap Brochúbhar
gur b'é fhéin an rí ar fad
ansoin ach bhí an rí ag
carra dóibh comhairle
a gcommuidhe agus bhí
Brochúbhar a dhéanamh a
chomhairle. Chuaidh an
rí go dtí an sean fhear
glic arís agus d'fhiafraidh sé

dhó a raibh cóir bhráis a bith le
cur ar Bhrochúbhar. "Níl fhios
am" adeir a se an fhear ach
tá páirc mhór thíos ag a loch
agus ahair leis gur cheart dhó
í threabhadh leiffí cur i
mbliana agus ar ndóigh ní
dheachadh aon dfuine dha
treabhadh ariamh nar ith
an eascan atá sa loch agus
b'féidir go níosfhadh sí Brochubhar."
Nuair a dúbhlaint an ní le Brochubhar
e thug sé péire capall leis 7
chuaidh sé a treabhadh na
páirce. Sgeal gur éirigh an
eascan agus agus go dtug sí
ceann dhe na capaill léithe. Nuair
a shíl sé a dhul san loch "fan
ansoin" adeir Brochubhar ní go
dtreabhfhadh tú féin an pháirc".

chuir sé isteach faoi'n gcéachta í an aonfheacht leis an gcapall. Nuair a bhí an pháirc treabhtha tráthnóna "Cuirim-se faoi gheasa thú" adeir an t-easgán "agus faoi mhór dhrochmí na bliana gan an dara béile ithe dhe aon mhéis na an dara oíche chodhladh ar aon leabaidh go dtuga tú aimsir an fáinne óir atá ag Banríoghan Shliabh an Óir." Tháinig Crochúbhar abhaile agus é sáthach buadhartha 7 is beag nar leag sé an chuirt leis an osna a leig sé as. Bhí an sean fhear istigh "Tá geasa ort a Chrochúbhair" adeir sé. "Tá" adeir Crochúbhar. "Bhí mé ag treabhadh báirrél anseo shíos agus d'éirigh easgan as agus d'ith sí

capall orm agus chuir mé í fhéin
a treabhadh an áit an chapaill.
Nuair a bhí an pháirc treabhtha
tráthnóna nuair nach raibh
mé i ndon aon pháigh a thabhairt
dhó sé'n pháigh a thug sé dhom
me chur faoi gheasa gan an
dóna béilí the dhe aon
mhéis ná an dóna oíche a
chodhla ar aon leabaidh nó
go dtugainn mé aire an fáinne
óir atá ag bainríoghan Shléibhe
an Óir." "B'féidir go ndéanfhá-
na gnaithe a bhrochúbhair"
adeir sé: "Tiubhraidh mise
lúptaisí siúbhail duit agus
beidh tú ann i gceathre uaire
fichead. Agus tiubhraidh mé
fáinne dhuit a bhfeicfidh tú
chuile rud thríd. Ar maidin a márach

adeir sé "gléasfaidh mise amach
tú". Ná's moch a d'éirigh an lá-na
~~moch~~ moiche vár'm a d'éirigh Brochbhán agus
~~gleas~~ ghléas sé amach é-fhéin
ina chulaith ghaisge chatha agus
chnuadh chomhraic. Thug
sé dhó an fáinne agus na
lúptaisí siubhail. Dubhairt
sé leis an fáinne a chur ar a
shúil agus go mbeadh bóthar
deanta ag a bhfáinne chuile
áit dhó, nach mbeadh an
ghaoftha fhéin chomh luatha
leis. D'imthigh leis anonn agus
ar maidin lá'r na mhárach
bhí sé teacht isteach sa gcúirt
ag bannríoghan Shleibh an Óir.
Nuair a tháinig sé isteach ann
bheannuigh sé dhí. "Céad
míle fáilte romhat" adeir

sé "go maraidh tú" adeir sé.
"Teastuigheann tusa uainne" adeir
sé "má tá tú 'ndon ~~ta~~da dhéanamh
dhúinn". "Ní anam muinse rud
a luith nach bhfuil sib fhéin i
ndon a dhéanamh nach bhfuil
muise ndon a dhéanamh" adeir sé.
"Bhí muinde anseo" adeir sé
"comhlódar mór dhínn ann
agus" adeir "shíl muid" adeir
sé ~~so~~ "mé fhéin agus a fear
abhí ann na raibh rud a luith
i ndon muid a bhualadh i
ndraoidheacht. "Tháinig fathach
ann" adeir sé "raibh draoicht
aige" adeir sé "agus bhí
bopp be ós draoicht aige" adeir
sé "nach raibh fhios ainn
céard a bhainn chor a luith
dhó" adeir sé "agus sin

é in fhear adeir sé "an sean fhear glic. Chuir sé go h-Éirinn é" adeir sé. Agus adeir sé is ingnean dom an easgan a chur na geasa ortsa agus bhí sí pósta ag fear as Éirinn agus sé bhí na dhraguín a tsa a tarraingt na coille. Rinne sé draguín de" adeir sé. Agus an fáinne óir a chuir sé thusa ionna" adeir sé "sin ingnean dom sa" adeir sé "rinne mé fhéin fáinne óir di faitchios a ndeanfhadh an fathach tada moithi" adeir sé. "Sí an bhean is breaghtha faoi'n domhan í agus aoinú headh sé a. d" adeir sé. "Tá crann ansoin atá míle or aoirde

adeir sí sgathamh ó'n gcuint tá

cosp (an corp Sgreacós) babhar thuas ma bhaoi adeir

sí agus ubh fuithe agus adeir

sí tá anam an fhathaigh

istigh san ubh sin, agus tá ma

mhac adeir sí ~~na~~ diaguin deanta

aig a bhfathach de agus é

~~cuirte~~ cuirin faoi bhun an chrainn

aige agus é cuirte faoi

gheasa aige gan aon dhuine

leigean in aice leis a gcrann

gan fhios. Sgeart go dtiocfhaidh

an fathach isteach anois"

adeir sí. Níl aon draocht faoin

domhan i ndon aon bhlas a

dheanamh duitsa. Agus mar

a thiocfhas sé isteach tabhair

deoch ~~thuibeánd~~ thnglaith dhó agus mar

nach bhfeudfhaidh sé aon

bhlas a dheanamh duit anseo

mín réidh socair ar ais ag a
gcuirt arist. "bunuim se faoi
gheasa thú" adeir se- agus
faoi mhór dhíomuí na ~~blia~~
bliana an ubh atá ar bharr
a chrainn atá míle ar airde
a thabhairt agam" "B'féidir
go ndeanfhadh muid é sin
fhéin dhuit amáireach" adeir
Brochubhair. "Beidh mise dhul
dhon domhan soir amáireach
adeir se- "chomh fada soir
is tá le dhul a.m" adeir se-
agus buadh air ubh sin a.d
dhom nuair a thuocfhas me."
adeir se-. "Beidh" adeir
Brochubhar. Ní raibh an
fathach a ceapadh go mbeadh
baoghal a. luth ~~se~~ air an ubh a
bheith aige bhí se- ceapadh

go bhí nós a mbeadh sé ~~ithe~~ ithte
roimhe. Ar maidin lá'r na mháireach
nuair d'imthigh an fathach bhuail
sise buille den tslaitín ~~draoidheacht~~
draoidheacht ar bhrochubhar agus
rinne sí fionnóg de. "Imigh
suas san aer" adeir sí agus
teara anuas díreach as ceann
a chrainn mar dá bhfeicfeadh
an dragún thú (thú) d'imgheóchadh sé-
agus shluigfeadh sé thú.
Beidh faitchíos ag an ~~gcabhar~~ (corr) gcabhar
romhat agus tóigfidh sé a
sgiathán agus annsoin tabhair
an ubh leat." D'imigh sé san
aer agus tháinig sé anuas
ar a gcrann agus thóg an
~~chabhar~~ (corr) a sgiathán agus
sise ar an ubh leis. Tháinig
sé ar ais ag a gcuint agus bhuail

sise buille dhen tslatín dhraoidheacht
air agus rinne sí fear de. Nuair
a rinne ar a bhfoirinte buise bhí
an fathach a teacht aige agus
mar gheall ar an tan am a
bhaeith i ngar dó bhí sé a
ruith agus bhí a chuid éadaigh
bainte dhe síos go dtí na
bhásta. Bhuail broschubhair
an ubh air ar an mball dóráin
a bhí fási na chú dhen agus
rinne sé spéice dhe. Bhuaidh
an bhean ansoin agus rinne sí
fear den dhá gúin a bhí fási
bhun a chrainn, agus an
~~shathar~~ coin a bhí ar bharr an
chrainn le máthair na mná-
í agus tháinig an ~~shathar~~ coin
anuas agus rinne sí bean
di, agus rinne sí bean

dhen fháinne – an bhean ba
bhreaghtha atá sa domhan
agus pósadh í féin agus
bhrochuthar. An sean fhear
glic atá in Éirinn bhí fhios
aige ar a bhfáinne go raibh
an fathach marbh agus thug
sé féin a shlaitín dhraoidheacht
agus rinne sé bean den
easgan agus fear ~~dá fear~~ den
~~an~~ dragúin, annsoin tháinig
sé féin air ais go dtí
Shliabh an Óir. Tháinig
brochuthar abhaile go dtí
na mhāthar agus go dtí
an Rí mór agus thug sé
a bhean leis.

Chuaidh siad san an
átha agus chuaidh mé sa
an chochán, báthadh iad

san agus tháinig mise.
Níor thug siad dhomsa ach
stócaí bánfhéir agus bróga
bainne reamhar, luan is
leath phighinn airgid. D'ól
mé- tigh buachaillín a.
buachaillín é- i gcathair
Cluinnis. bhí an cailleach
a raith orm agus do-
mhaireadh an cheaoc
orm ní fhágfadh sí-
deór ionnam.

10/2/35.

Ceartuighthe 8 5 1935 [illegible]

Sgéal Mac Riobaird.

fear a bhí ann a bhí troid le n-a aṫair
a gcomhnuiḋe go mbeaḋ sé 'na
ċaiptín soiḋiġ agus ní raiḃ aṫair
sagsa mar séid a bhí san aṫair
duine uasal. Bí soiṫeaċ ansoin
ag imṫeaċt as Sasana a ḋul do
na tíorta soir agus d'éaluiġ sé
innte. An tír ċeansoin a
ndeaċaiḋ an soiṫeaċ ann
d'fan sé ann, agus pós sé.
Casaḋ bean dó agus ḃuail sé
féin agus í féin comhar ar a ċéile
agus pós siad. Ní mórán achair
a bhí siad pósta nuair a cailleaḋ a
bean. Sé'n dlighe a bhí san áit a
raiḃ siad 'na — sé an fear nó
an bean a caillfí i dtosaċ
cuirfí an beirt in éindiġ cuirfí

duine acab marḃ agus an ceann
eile beó. Nuair a ḃí an ḃean ansan
a ḋul dá cur ní mórán daoine
a ḋul dá cur agus nuair a ḃí
siad in aice leis an bpoll a raiḃ
sí le caiṫeaṁ síos ann "Diabal"
adeir duine de na fir leis seo
mar a mór a feall de mac-
a saṁail de ḟear a caiṫeaṁ
síos. Ṫuga leat" adeir sé agus
teiġre an áit eicint eile den
tír nac mbeiḋ aon aiṫne ort
agus nuair a ġeoḃfas tú
soiṫeac teiġre sa ríoġact a raiḃ
tú ann ceana agus ná feictear
san áit seo níos mó ṫú mar
ḃeaḋ an dliġe briste againne."
Ḃuail sé leis agus ḃí sé cur
tuairisg mar go gcualaḋ ṡé
go raiḃ soiṫeac a ḋul go Sasana

Cuaiḋ sé ċoiṁ fada leis an áit a
raiḃ sí le corruġaḋ. Duḃairt a
caiptín na raiḃ a ḋiol fir aige féin
fós agus má ḃí sé 'na ṁáirnéalaċ
go dtiubraḋ sé páiġ ḋó. Duḃairt
sé go raiḃ. Nuair a fuair a caiptín
a ḟuireann buail siad leóṫaḃ le
luċt de ċuile sórt níḋ a teaċt
go Sasana leis. Nuair a ḃí siad
a ḋul ṫar oileán síl siad go
raiḃ siad sáṫaċ fada ó'n oileán
agus ḃí gála ann agus ḃí uiṁe
ġaiṁin ann agus buail a
soiteaċ. Bí fios aca naċ
raiḃ aon ṁaiṫ le ḋeanaṁ
aca leig siad anuas na báid.
Cuaiḋ Oscar i gceann aca 7
deiċniúr i gceann eile. An báḋ
a raiḃ an deiċniúr innte nuair
a ḃí siad suiḋte isteaċ innte

ṫáiniġ faġa fairrige agus buaileaḋ a
béul fuiċe agus báṫaḋ an ḋeiċniúr.
ṫáiniġ seisean agus an caiptín agus
seisear eile i dtír agus ċuir siad
caoi orrṫab féin ċoṁ maiṫ agus
d'féad siad. nuair a bí píopa ḋen
oiḋċe ann d'éiriġ lapair i gcuid
eiciúnt ḋen oileán agus ċuaiḋ an
seisear ċoṁ fada leis an lapair
agus ní faca seisean na — an
caiptín aon aṁarc orrṫab ní ba
mó. bí sé féin agus an caiptín an
aonfácṫ ar feaḋ dó nó trí de
laeṫeannta agus buail donácṫ
an caiptín agus cailleaḋ é — 7
ċuir seisean é. dubairt sé
leis féin ansoin go ngabfaḋ sé a
breacnú ar a solus mar d'feicfeaḋ
sé cuile oiḋċe. nuair a bí sé
dul a breacnú ar a solus ṫáiniġ

fear mór millteaċ. "Ṡílfeá go bfuil
an-ḟonn siubal orṫ" adeir sé.
"agus caiṫfiḋ tú marcuiġeaċt a ṫabairt
domsa." Sé-nós ar ṡuiḋ an
fear ṡuas ar a ṡlinneán agus
b'éigean dó é iompar treasna
míle tráṫa abí ann agus nuair
a ṫáinig sé ar ais ní raiḃ sé aċ
ar éigin indon siubal. Ṫug sé
spás cupla oiḋċe dó féin arís
agus ansoin ċuimnig sé ar a
ḋul a breaṫnú ar a solus arís.
ar a bpointe is ar ċuimnig sé
air ṫáinig a buaċaill seo agus
ċuaiḋ sé a marcuiġeaċt air.
Ċuaiḋ sé a marcuiġeaċt air ar
feaḋ trí oiḋċe ar faḋ agus an
oiḋċe deireannaċ ansoin ní raiḃ
suim aige go raiḃ sé i ndon a ċnáiṁ
a ṫarraingt. D'eiriġ sé ar maidin

ansoin agus ċonnaic sé ~~bó~~ soiṫeaċ.
“B'ḟéidir go ḃfuil m'ḟortún ann” adeir
sé “b'ḟéidir gur soiṫeaċ a ṫeaċt ar
an oileán í.” Ṫarraing sí suas
agus ḃí an meiṫeal fear rince
agus ṫosuiġ sí cur amaċ sruṫ.
Ní raiḃ fios aige cé'rd a ḃí siad a
cur amaċ aisti. Ní raiḃ mórán
aċair a ḃí go raiḃ teaċ déanta
acab. Nuair a ḃí an teaċ
déanta acab siubail deiċniúr
saiġdiúir aníos agus duine uasal
go ndeaċaiḋ siad isteaċ sa
teaċ agus eisean ag aireaċas
orraḃ. Seól an soiṫeaċ léiṫi arís.
Ḃí a ḋtal faiṫċios ar san faiṫċios
a marḃuiġ é. Ní raiḃ mórán den
oiḋċe caiṫte nuair a las a soluis 7
nuair a las siubail an deiċniúr
saiġdiúir aníos agus ḃí siad a dul

de léim isteaċ sa solus go raiḃ an
deiċniúr dóiġte. Ansoin siuḃail
seisean isteaċ sa gcúirt go
dtí an duine uasal. Duine uasal
óg a ḃí ann agus sganruiġ sé.
"Ná bíoḋ faitċíos a ḃeiṫ ort" adeir
Mac Rioḃaird. Duine tíreaṁail
mise mé féin agus ḃácaḋ an soiċeaċ
a raiḃ mé innte agus a raiḃ an
aonfaċt liom". "Ḃí deiċniúr an
aonfaċt liom sa a teaċt" adeir sé:
"Ní ḃeiḋ siad an aonfaċt leat
níos mó" adeir Mac Rioḃaird.
"Tuige" adeir an fear. "Tá siad
dóiġte" adeir sé "Cuile ḋuine tá
teaċt anseo" adeir sé - tá
siad dá ndóġa." "Is mór a
ċuideaċta ṁusa beiṫ an aonfaċt
liom" adeir a fear "Ná fanaim
tú an aonfaċt liom." "Fanfaḋ

adeir Mac Riobard" aċ cén sórt
bealaċ tá leat?" "Mac rí mé"
adeir sé "agus an oidċe ar
rugaḋ mé dubraḋ le m'aṫair
nuair a beinn bliain is fiċe go
marbóċaḋ Mac Riobard mé.
Tá mé fiċe bliain anois agus
cuireaḋ anseo mé, dá mbeaḋ
an bliain is fiċe caiṫṫe agam
ní beaḋ baoġal orm." "Níl
baoġal ar sin ní marbuiġaḋ"
adeir Mac Riobard "ná níl
fios aige cá'l ní". "Sin é an
fáṫ ar cuireaḋ anseo mé"
adeir sé. "beiḋ mise an aonfaċt
leat go dteagaiḋ an sórt aċ
agus ansin beiḋ mé dul an
aonfaċt leat go dtí céb rí. cén
tír a bfuil ní ann" "Is mór
a maiṫ dom do cuideaċta

a'in" adeir a fear. bí sé 'g iṫe
sa 'g ól an aonfaiċt leis agus ní
ḋroċ ḃiaḋ bí acab. nuair a bí
an lá agus an ḃliain istig d'éirig
mac Riobard" tá an soiteaċ
a teáċt adeir sé: "tá an
meaḋéan ar mo ċroiḋe-sa
indiu" adeir an fear "aċ
tabċair leat an bagún sin" adeir
sé agus róst é go mbeiḋ a
mbricfeasta iṫte ann Rúċab."
Rinne. ṫug sé leis a sgian agus
ċuaiḋ sé ag gearraḋ na feóla agus
nuair a bí sé ag dul ag gearraḋ
sgor sé agus an sgian ina
láimh agus bí sé ag sgiorraḋ go
ndeaċaiḋ an sgian isteaċ i
gcroiḋe mac a rí: bí a ċuid
fola a teáċt nuair a ṫáinig na fir
as a soiteaċ agus ní raib ag

mac Riobard ag a' dul i bhfolach.
Thug na fir síos sa soitheach mac
a rí agus ní raibh nuair a chluig go
raibh an teach tugthaí síos acab
freisin. Dhimthigh an soitheach ansoin.
Chuir Seifean caoi ar teachán
dó féin agus chaith sé seachtmain
a cur caoi air. Bhí lá breagh
ann ansoin agus dubhairt sé
leis féin go dtiúbhradh sé leis a
bhád agus go ngabhfadh sé timpeall
an oileáin feuchaint cé sórt áit
a bhí ann. Bhí sé 'gimtheacht leis
agus bhí sé feiceál crumpáin agus
bhí sé feiceál an oileáin go
fairsing. Nuair a shíl sé filleadh
tháinig gála air agus tharraing sé
suas an bád agus bhí sé 'choim
tuirseach agus na raibh sé i
ndon corrughadh ó'n áit a

raiḃ an bád. Nuair a ḋeiriġ sé ar maidin
agus ḃreaṫnuiġ sé uaiḋ ċonnaic sé tír
ḃreáġ i ḃfaḋ uaiḋ aċ ḃí fairrge roiṁ é
féin agus í. "Má téiġim isteaċ sa
mbád arís" adeir sé "le ḋul ar ais
an bealaċ a ṫáiniġ mé níl fios
agam céard ḋeirigeóċaiḋ dom agus tá
an tír sin ro ḟada uaim le mo
aġaiḋ a ṫabhairt uirṫi." Tairrinġ sé
suas an bád agus ṫosuiġ sé ag siubal
an bealaċ a ṫáiniġ sé agus ḃí
sé ag breaṫnuġaḋ ar ballaí ⁊
ar tiġṫe agus ar ċoill agus ḃí
sé ag siubal agus ag síor imṫeaċt
go raiḃ sé ~~ḋa~~ ma oiḋċe agus ní raiḃ
sé san áit a ḃfaġ sé roiṁe
sin. Leiġ sé ṫart an oiḋċe agus
ar maidin ṫosuiġ sé ag siubal
arís agus ní raiḃ sé feiceál
rud a ḃí aċ corr teaċ tuaiṫe

amuiġ agus ní raiḃ sé feiceál sórt
eallaiġ a ḃí aċ girrfiaḋaċaí agus
gaḃair. Ṫáiniġ sé go dtí an áit a
raiḃ an teaċ aige agus ċuaiḋ sé
ċodlaḋ agus a' ceastaḃáil uaiḋ.
Ċaiṫ sé seaċtṁain ansoin agus ní
raiḃ sé déanaṁ fánuiġeoċt a ḃí.
Lá ansoin a d'éiriġ sé amaċ
agus ċonnaic sé curraċ a teaċt
agus triúr fir muice agus stócaċ.
D'éiriġ siaḋ amaċ aisti agus ḃí
siaḋ a dul ~~amaċ~~ a marḃuġaḋ
an stócaċ. Ċaiṫ seisean an
triúr fear agus sáḃáil sé an
stócaċ. Ḃí an stócaċ an
aonfaċt leis ansoin agus ní raiḃ
tuisgint a ḃí aige air aċ a déanaṁ
comarċaí leis. Faoi ċeann bliana
ansoin ċonnaic sé curraċ a
teaċt agus triúr fear muice

nuair a d'éiriġ siad amaċ aisti bí
beirt acab a ḋul a marḃuġaḋ an
fir eile. Rinne an stócaċ comarṫa
leis go be-áṫair an fear agus ċaiṫ
seisean an beirt. Nuair a bí siad a
ḋul a cur na bḟir ansoin ní raiḃ
sásain a biṫ ag a stócaċ nuair na
raiḃ sé-ḋul dá níṫe. "Ó a ġaḋair"
adeir Mac Riobard leis. Ḃaist
sé gadar ansoin ar a stócaċ
agus carraic ar an aṫair. Ċaiṫ sé
féin agus iad féin ansoin seaċt
mbliana fiċead ann a marḃuġaḋ
gabair agus girrfiadaċaí agus a
déanamh éadaiġ de craicne na
ngabair. Ċonnaic siad soiṫeaċ
a teaċt lá ansoin agus ~~dealuig~~
d'éaluiġ seisean ó'n mbeirt agus
ċuaiḋ sé isteaċ sa mbád i
gcrumpán a bí ann. D'imṫiġ

an méid aḃí sa soiṫeaċ amaċ ar
a ṫalaṁ aċ an caiptín agus mar
a d'imṫiġ cuid seisean ar bord
ag a gcaiptín. Sgannruiġ an
caiptín mar bí gunna ~~ag~~ ~~[illegible]~~ aige san.
dubhairt sé leis a gcaiptín gan
faiṫċios a ḃeiṫ air. "Cé as tú"
adeir a caiptín. "As Sasana"
adeir sé. "Cén áit ann" adeir
sé - in aice le Crannaoḃ" adeir sé:
"Cén ṫainm aḃí ar an mbaile ar
as ṫú" "an baile glas" adeir sé;
"nach as naice leis an mbaile glas
mise" adeir an caiptín. Cén
ṫainm aḃí ar t'aṫair" "Riobard
Mór" adeir sé - "nach ḃfuil
aiṫne maiṫ aim sa ar t'aṫair"
adeir a caiptín agus nach.
ḃfaca mé é - sal ar ḟógu mé
Sasana." bí ~~[illegible]~~ fiaróg an uair sin

air go dtí na dá ġlúin agus éadaċ
ḋe ċraiceann gaḃair. Ċuir a ċaipín
ialaċ air a- ḟéin a uisgeaċán ⁊
ċuir sé culaiṫ éadaiġ air. "Arṁí
tá- tú teaċt go Sasana" adeir sé.
"Táim" adeir sé. "Ní mórán moille a
ḃeas ort" adeir a ċaipín aċ ċúis
ḋuine ḋéag "transporters" atá- an
sin go ndéantar teaċ ḋóib is
go ḃfágtar ar an oileán iad.

Nuair a ḃí siad réiḋ ansoin seol
sé an aonfaiċt leis an gcaipín
go dtáinig siad go Sasana.
Ḃí an taṫair lag agus pós Seisean
agus ḃí áit an aṫar aige. Ḃí
sé suas le leiṫ céad bliadain an
uair sin.

10/2/35.

Sgeul Rí Liam.

Saiġdiúr a bí i nGaillim agus bí sé an-
ḃaramalaċ dó féin ċeap sé naċ
raiḃ fear a biṫ ċoṁ maiṫ leis.
Agus oiḋċe bí sé ansoin súgaċ agus
Casaḋ saiġdiúr eile leis agus níor
aiṫniġ sé an saiġdiúr eile. "Tá mise
ḋul go Sasana amáireaċ" adeir sé
leis a saiġdiúr eile. "Céin graiṫe tá-
aḋ ann" adeir a saiġdiúr eile.
"Tá mé ḋul ċoṁ fada le Rí Liam
ann" adeir sé "go bfáġ mé
teisdiún arḋúġaḋ do na saiġdiúr
níl aon ṗáiġ ḋóib. Níl ḋóib aċ
ḋá ṫeisdiún tá mé ḋul go bfáġ
mé sgilling ḋóib." "Is ait a fear
ṫú" adeir a saiġdiúr strainseára
seo "gabfaiḋ mise in éindí leat".
"Aċ ce'n tainim atá ort" adeir

sé." "Liam" adeir sé. "Liam" atá
orm sa freisin" adeir an
saighdiúir sgraimséara agus ó
tárla gur Liam atá ar an mbeirt
ainm tiúbhrfaidh muid Brother Billy
ar a chéile." D'imthigh leóthab ansoin
go rabhadar ag an gcéad teach
ósta taobh soir de Gaillimh.
"Gabhfamaoid isteach anseo" adeir
a saighdiúir gaisgeamhail. "Téidhmuid
cheana" adeir a saighdiúir eile.
Chuaidh siad isteach agus fuair
chaon duine acab féachaí rud
a bfearr a d'fhéadfadh é féin. D'ól
siad agus d'íoc seisean é.
Bhí an saighdiúir sgraimséara
a dul a fágail deóch eile.
"Ó ní bheidh" adeir sé. "Céibhrí
rud a beag muid ní bheidh muid
ar meisge. "Is ait a fear thú"

aḋeir a saiġdiúr strainséara is
ġearr is beiḋeas muid go bfáġ
muid áit eile. Diṁiġ leóṫab is
a ċéad ópta eile capaḋ orṫab ċuaiḋ
siad isteaċ is ḃlaoiġ an saiġdiúr
strainséara é. bí siad a
siuḃal leóṫab a tairringt ar
bleá Cliat agus bí sgatain
mór ḋen oiḋċe caitte agus
gan iad a feiceál aon teaċ
ná solus ná tada. Sgearr
ansoin go bfaca siad solus ⁊
bfad ón mbóṫar. "ba ceart"
aḋeir sé "go mbeaḋ bóṫar
eile a ḋul ag a solus sin beiḋ
muid ag aireaċas". Sgearr
ansoin go bfaca siad sup isteaċ
sa sgonsa." bord bféidir" aḋeir
sé gur teaċ é naċ bfuil
tada ḋul asan ag leisfiḋ

muid an oíċe ḟanamn ann." Ċuaiḋ
siad isteaċ agus lean siad den
ċosán go ḋtáinig siad ag a teaċ.
teaċ mór fada abí ann
gan aon staighre aċ bí sé
ċoim mór le trí teaċ
bí sé ċoim fada sin ar a
ċéile. Nuair a ṫáinig siad
isteaċ an somh bí beirt
mná istiġ ann sean bean
agus bean óg. D'fiafruiġ a saiġdiúr slamsaċ ~~sé~~ ~~seo~~
bfaiġeaḋ siad lóistín. Dubairt
an tsean bean go bfaiġeaḋ
aċ go níoċfaidís air. "Íoċfaiḋ
muid" adeir sé seo "aċ ní
mór dúinn seomra maiṫ
fágail agus íoċfaiḋ mise tú,
íoċfaiḋ mé sul dá dteiġ mé
sa seomra cor a biṫ." Spáin
an tsean bean an seomra

ḋó. "Ḃfuil ċuile sórt ad da-
mblaoiġfidh muide air" adeir sé.
"Tá" adeir sé "ċuile sórt ite agus
ól ann". "Cé méad a ḃeas tú
iarraidh orrainn" adeir sé.
"Trí puint" adeir sé. "Tiubharfaidh
mé cúig puint ḋuit" adeir
sé. Ṫug sé cúig ġine buiḋe dí.
"B'féidir go mbeadh muid píopa
ḋen oiḋċe a cainnt le ċéile"
adeir sé "agus tá mise ráḋ
leat cé'b'r' le ṫiocfas
isteach gan aon ḋuine
leigean a cur ní oblugáid
orrainne go dtogruiġ muid
féin ~~aighe~~ eiriġ ar maidin"
"Ná bíodh faitcíos ort" adeir
sé. Nuair a ċuaid sí síos an
sin-dubhairt sé leis a ḃfear
uile "Is olc an ṫáit ar capaid

~~[illegible]~~

muid seo teaċ tóirireaċta 7
níl baoġal a ḃiṫ naċ bé an
bás é." "Bail" adeir a
saiġdiúir gur ġeamail ma-
ṗáġainn muide bás ní-l
baoġal a ḃiṫ naċ bfaiġ
daoine bás i dtosaċ orrainn
"beiḋ cuid agaiḃ ann nó leaġ-
ṗaiḋ mise iad." ~~Ḋéan an~~
~~móran aċair agus iad agál~~
~~agus a pléiġ raċa siar doiḃ~~
~~féin go gcualá siad torrann~~
~~agus ṫáinig ceaṫar fear~~
~~isteaċ~~. Ṫáinig cáilín a ḃí
sa teaċ aníos." Beirt ṡaiġdiúir
sib" adeir sí. "Seaḋ" adeir
siad. "Cuirfiḋ sé gur duine
uasal duine agaiḃ" adeir
sí. "Ní seaḋ" adeir a fear
gusġeamail "an tupa a dióe

a tairgeaḋ" adeir sí. "Ní mé
adeir sé - aċ a fear seo"
duine uasal é sin" adeir sí.
"Aċ is olc an áit a ḋtáinig sib
le na mbás" adeir sí. "Tá
ceaṫar mac ag a mbean
sin" adeir sí agus ní leagfaḋ
an bean aon láṁ orraib aċ
marbóċaiḋ siad sinn sib." "A
ċáilín is fearr a ċonnaic mé
riaṁ" adeir sé - "bfuil aon
ġunna sa teaċ" "Tá" adeir
sí. Tabair aníos trí no ċeaṫair
de ċeanna acab sin" adeir
sé agus nuair a ṫiocfas
siad isteaċ ní beiḋ mórán
suim aca sa rud a marbuġaḋ"
"Ní mórán aim é sin a
deanaim" adeir sí. Ṫug sí
aníos na gunnaí acab agus

leag sé- ar an mbord iad." Má
ṫagann orrainn a Brother Billy"
adeir sé- "Cé'r fearr leat sa
a caiṫeaḋ na- lóḋáil" "Éist
liom" adeir Brother Billy
"Bí fios agam go maiṫ nach
ṁargaḋ mór do ḃeaṫaċ". Ní
mórán aċair go dtáinig na fir
isteaċ. "Cé- sórt solus é- seo
ṡiar" adeir duine acab.
"Lóistéirí a leig mise isteaċ"
adeir an ṁáṫair. "Beirt saighdiúr
abí dul amúḋa" adeir sí.
"Nach raiḃ fios agat nach ċeart
ḋuit saighdiúr a ligean isteaċ
anseo" adeir sé. "Tuige"
adeir sí. "Nach bfuil fios
agat go bfuil tuille le teaċt
na ndiaḋ sin" adeir sé-.
"Sé sgearr a saoġal a

ġuḃṙfaḋ mise ḋóiḃ" adeir sé.
Nuair a ċuala an fear siar
é sin ġuiḋ sé ar Lazar.
"Creidim" adeir a fear eile gur
an iomarca páiġ aḃí ḋo
saiġdiuir a ġuiḋfeaḋ ar Lazar.
Tairring sé taoḃ siar ḋe'n
ḋoruis é an bealaċ a ḋtuitfeaḋ
an cúlaiṫ 'sa gcaoi naċ ḃfeicfeaḋ-
ḟaiḋ aon blas a ḋeanfaiḋ air.
'Sgearr gur buaileaḋ an
ḋoruis. "Céard tá ort" adeir
sé "naċ ḃfuil fios aid go
ḃfuil muinḋé a gcoiḋ an
gseomra seo agus naċ ḃféadan
siḃ éisteaċt linn." "Oscail a
ḋoruis" adeir sé "nó brisfiḋ mé
é." "Osclóċaḋ" adeir sé.
D'oscail sé an ḋoruis agus an
céad fear a ṫáinig isteaċ

caiṫ sé é; agus an dara
fear a ṫáinig isteaċ ċaiṫ sé
é, agus an tríoṁaḋ fear
agus an ceaṫraṁaḋ fear 7
ṫáinig an ṁáṫair isteaċ
na ndiaiḋ agus ċaiṫ sé an
cúigeaḋ. nuair a bhí an cúigeaḋ
marḃ annsin d'ḟiafruiġ sé
den ċailín cén bealaċ a bhí
léiṫi féin. "Sin ċaoi ar ċroċ
siad leóṫab anseo mé -" adeir
sí "le beiṫ mo ċailín acab
féin is aga ṁáṫair agus bhí an
ṁáṫair fearáillte go leór
maraċ iad féin. agus níl
fios céard tá sa teaċ
seo le bfuil go de ór is de
airgead ann." "Is cuma
ḋuinn céard tá ann
go dteagaiḋ uair ag Sagana

adeir sé. Buail leóṫab lár na
ṁáireaċ go ndeaċaiḋ siad
in aice bleá Cliaṫ agus ḃí
sé an oíḋċe orrṫab nuair
a ḃí siad in aice bleá Cliaṫ
agus ḃí an cailín in aonfaiċ
leóṫab freisin. Nuair a ḃí siad
a teaċt ar ṫeaċ mór
breaġ ċonnaic siad ḃeirt ínná
ag imṫeaċt as sean fear ⁊
bean óg. Ċuaiḋ sé seo rúṫab
"Ċreidim gur le ndóiḟeol roimainne
atá sib ag imṫeaċt" adeir
sé "ní sead" adeir an
tsean bean "agus má tá
inmneaċ maiṫ aid tuileraiḋ
mé na heaċraċaí duit tá-
cuile rud réiḋ ann níl mé
i ndon fanaċt aon oiḋċe
ann ag taiḋbsí." "Bhoil"

adeir sé — "fanfaidh mise ann ach
tiubhrfaidh sibhse libh an bhean seo
go dtí Máiréad". "Tiubhrfaidh"
deir sí. D'fan an bheirt ann.
D'imthigh leis anso[i]n sa teach
a t-orruigheacht óil, agus ní
raibh ól a bhí sa teach i ndon
e-Dheamhan, go dtáinig sé-
isteach i seomra agus bhí
fear mór dubh ~~i ndon e-~~
~~Dheamhan~~ 'na shuidhe ar bhairrile
agus a chaipín anuas ar a
shúilibh. "Bail a liúr trom Cas"
adeir sé — "Cé'rd sórt braon
atá agad." "Á —— á" adeir
a fear. "Ní an am go mbfeidir
gur braon maith atá agad", adeir
sé — a tabhairt gloine d'en
bhairrile agus a tabhairt braon as
agus blas sé de. "A liúr trom

bas" adeir sé – "is maiṫ é do
braon." Ṫug sé amaċ ag an
bfear eile é agus bí siad ag
ól. Ní mórán aċair gur
ċuala siad a trup trap
a teaċt amaċ. "Tá mé-
réiḋ" adeir a saiġdiúr
eile agus ṫuit sé ar
talaṁ. "Creidim" adeir gur
an iomarca a bí rí lán
a ṫabairt ḋó cuid de na
saiġdiúir." Ṫáinig triúr óganaí
breaġ amaċ an staiġre agus
iad gléasta i gculaiṫeaċaiḃ duba
agus, ní trom Cas an comaċt
leóṫab. Bí poll ṫuas ar an
t-síleáil agus ṫóig duine acab
liaṫróid agus ṡíl sé í ċur suas
ṫríd i bpoll agus ṫuit sí anuas
air agus bain sí cois de.

Caiṫ sé suas arís í agus ṫuit sí
arís agus ~~bí~~ bain sí cos eile de
Caiṫ sé suas arís í agus ṫuit
sí arís air agus bain sí láṁ
de. Caiṫ sé suas arís í agus
ṫuit sí agus bain sí an láṁ
eile de. Rinne sí an cleas
céadna leis an mbeirt ógánaiḃ
eile níor ḟág sí cos ná láṁ
~~air~~. orraiḃ. Bí an sean fear
duḃ a ḋul a breiṫ ar an
liaṫróid anson aċ ruġ a
saiġdiúr uirṫi. "A ḟir trom
leas" adeir sé "ṫug tú féin
deoċ maiṫ domsa ar ball agus
cuirfid mise an liaṫróid suas
duit féin anois." Caiṫ sé suas
an liaṫróid agus ṫuit sí anuas
agus bain sí cos de. Caiṫ
sé suas arís í agus ṫuit

sí aríst agus bain sí com eile
de. "Ḃoil a ṁic Tom leab" adeir
sé - tiocfaidh sí suas anois
sínráilte". Caiṫ sé suas í ⁊
ċuir sé amaċ ṫrí ḃarr a tiġe
í. Ach a bpoinnte boige
ṫáinig na copa ar ais air agus
ṫáinig na copa 'gus na láṁa
ar an gcuid eile. Ḃí siad le
deora é, ṁínig siad le póga ⁊
ġriomhuiġ siad le braca ṁíne
fior uaisle é. "Is tú an fear
is fearr 'sna trí ríoġaċt"
adeir siad. "go deimin sé"
adeir a saiġdiúr eile, sin
é an uair a ḋúisiġ sé.
Ḃí an oiḋċe ansoin ag a seiscear
go maidin. Ach maidin mair
a ṫáinig na mná ḃí na
fir súgaċ ḃí an ṁáṫair agus

an inġean lán-de ḃród nuair
a ċonnaic sí iad an taṫair agus
an ċlann mac tóiġṫe ó
ḃraoiḋeaċt. Aċ ní raiḃ
an ḃean eile an aonḟaċt
leis an mbeirt iníon. "Sin
í an ḃean is árdnósaí i
mbleá Cliaṫ" adeir an ḃean
agus an aonḟaċt léiṫi a ḃí
inise aréir. Sé-ċaoi ar sguab
~~na~~ siad sin leóṫab isteaċ i
dteaċ na dtoirireaċaí í
le ḃrí na coiṫín acab. Nuair
a ṫiocfas tú ar ais as Sasana
dubairt sí leat a ṫeaċt anseo
go dtéiġ duine an aonḟaċt leat
ina ṫiġe mar ~~—~~ ní ṗósfaidh sí
aon fear go bráṫaċ aċ ṫú má
ṗósann tú í, agus mar ṫáinig
sí ċoin fada leat go dtigfeaḋ

as Sasana. Nuair a thiocfas
tú as Sasana tiocfaidh tú
anseo agus beidh chuile rud réidh
romhat ann." D'imthigh Teig é
féin is a ċomrádaí go
ndeacaidh siad go Sasana.
Nuair abhí siad a teacht i ngar
do ṫeach an rígh d'fhiafruigh Liam
de Brother Billy "Cé'n chaoi a
naithneóchaidh mé an rí".
"Beidh a ċaipín bainnte de ċuile
duine ach díot sa is den rí"
adeir Brother Billy. Nuair
abhí siad i ngar den teach
bhí na sluaighte daoine a
teacht agus a ċaipín bainnte
de ċuile. Adeir Liam leis
an saighdiúr eile is cosamhóil
gur mise nó ṫusa an rí."
"Is cosamhail gur muid" adeir

a fear eile. "Is mise an rí-
aċ is tusa ba ċeart a ḃeiṫ
do rí." Caiṫ sé ar a ḋá ġlúin
é féin agus d'iarr sé párdún
mar ġeall ar an tairringt
a ṫug sé dó i dteaċ na
dtóirseaċaí. "Ó" adeir an rí-
naċ mbeinn-se marḃ muraċ
tusa." "Aċ is tusa an
saiġdiúr" adeir sé- "agus ba
ṁaiṫ liom ṫú cur ar an
bfear ba ġoire dom féin i
Sasana." "Sé n-iarrfaiḋ mé-
ort" adeir Liam "mé cur as
cionn na saiġdiúr a bfuil mé-
féin ionntab i nGaillim." "Cuirfiḋ
mé- as cionn saiġdiúr na trí-
ríoġaċt ṫú" adeir sé- "tiubraiḋ
mé- árd rent duit, agus tiubraiḋ
mé- litir nuaiḋ duit go dtí an

Coirnéal sin atá i nGaillimh ort,
faitcíos go gcuirfeaḋ sé aon
trioblóid ort" adeir sé. "Arnú
tá tú tabairt an teisdiúin ardui-
aḋ do na saiġdiúir" adeir sé.
"Táim" adeir sé "beiḋ sgilling
dóib an fad is ḃeas mo dliġe
sa ag imṫeaċt aríst" adeir
sé. Sin é caoi bfuair na
saiġdiúir an sgilling sa ló.
Dubairt sé ansoin naċ mbeaḋ
aon blas le dean aim aige
Ċaotoċin aríst aċ a beiṫ siubal
timpeall ar na trí oileáin
fineaint a mbeaḋ cuile sórt
ceart. D'fan sé an comfaċt
leis ansoin san oíḋċe agus
lár na ṁáireaċ ṫáinig sé go
hÉirinn aríst. Seol leis lár na
ṁáireaċ go dtáinig sé sa teaċ

ar fága sé-céana teaċ ui
trom leaḃ. Nuair a ṫáinig sé
ag a teaċ sin ansoin ċuaiḋ
siad an aonfaċt leis go nḋeaċaiḋ
siad sa teaċ a raiḃ an bean.
Nuair a ṫáinig sé-cum ḋfiafruig
an bean de a raiḃ sé-ḋul a
pósaḋ agus dubairt sé-go
raiḃ. Cuireaḋ fios ar ṡagart
máise agus ar ċléireaċ uisge
gur pósaḋ iad, go raiḃ bainis
seaċt noiḋċe agus seaċt lá-
aċaḃ, na-raiḃ fios cé-bfearr
an ċéad oiḋċe ná an oiḋċe
deireannaċ le cupánaċaí
mil gréasaċ garba teó blas
na meala ar gaċ aon
greim agus gan aon greim
tur. Tug sé-leis meiċeal
mór fear ansoin agus

Ċuaiḋ sé go dtí teaċ na
dtóiriseaċaí agus ċuir sé
leaċta mór ċloċ orraḃ faircios
go neirigeóċaidís go deó. Ṫug sé leis
an méid a bí ann agus ċuir sé
fios ag duine a bíṫ ar tugaḋ
aon blas noċaḃ agus ṫug sé
ar ais dóiḃ é. Ansin ṫáinig
sé go Gaillim agus ṫáinig sé
ann i gculaiṫ saiġdiúra agus
nuair a ṫáinig sé ann casaḋ
cuid de na saiġdiúir leis "ar
nuise" adeir siad leis "tá do
ṗáiġ i ndán duit, tá an
oiread seo buillí de fuip
luaiḋe le fáġail aḋ". Cruinniġ
ċuile fear acaḃ air agus ní
raiḃ aon fear acaḃ na raiḃ
sé tabairt dóiḃ. "Teiġeaḋ ċuile
fear agaiḃ" adeir sé agus

Ólfaḋ sé a ḋóṫain anoċt agus
na teiġiġí isteaċ sa mbeairic
cor a biṫ" adeir sé. Bí bunáite
na saiġdiúir ar fad ar iarraiḋ
lár na ṁáireaċ agus ċuirt
le ċur orrṫab agus bí Liam
i ḋteaċ i nGaillimh agus ċuir
sé fios ar a gcoirnéal.
Spáin sé an litir dó a spáinnt
an tárdúġaḋ abí faiġte aige
agus spáin sé an ċulaiṫ agus
an réult dó ~~agus~~ agus spáin
sé na páipéir abí aige a
fáġail teistiún ardúġaḋ do
na fir. "Bí ruḋa le droċ ḃail
a ċur orrṫa sa" adeir sé "aċ
tabair aire duit féin feasta
nó cuirfiḋ mé amaċ ṫú.
Ċuaiḋ sé abaile ansoin
agus ḋfan sé an ċonfaċt

le na ḃeaḋ aċ lá a·biṫ a
ḋteastóċaiḋ uaiḋ imṫeaċt.

14 : 2 : 35.

Caisíneaċ Neil Finneiḋe

~~bean breaġ~~

Sean ḟear a bí ann a raiḃ tóir
ar mná aige agus ċonnaic
sé bean breaġ a raiḃ a raiḃ
Neil ḟinneiḋe uirṫi a ḋul isteaċ
tráiġ Inse (nó cuireaḋ air é).
Rinne Tomás Ó Con Faola amran
ḋen sgéal.

Gráḋ mo ċroiḋe 'gus m'anam sé coisíṁeaċ
Neil Finneiḋe
Té gur ḃain sé 'n taiṁairc díom uair
Ċonnaic mé sa taoille é
Bí Waterloo go talaṁ uirṫi agus caipisín duḃ
síoda
Agus maraċ mé mo sean ḋuine leanḟainn
ṫríd a saoġal í

'Sa Béarla an breac a ḃain a taiṁairc díoċ
go ndeirim tá sé ngeiḃeann

fuair Seáinín is i ngaise 's dar leaman ba
deas é féirín

bí Jimmy ag na bailteacaí ar iasg uilig na
h Éireann

ní raib fios acab an toutasal é an salmon
fish no bréam é

'Snac é markeus na muinge aca a gul
agus a caoineaḋ

nuair a luigeann sé ar a leabaiḋ in-
mór go bfágann sé sumneas

nuair a cualaiḋ seisean cainnt ar Caisíneac
heil fineḋe

go raċfaḋ sé ar a gceaṫramaḋ pigind a
feamna cliab 's gá tiománaḋ.

(ba é bairile bairgtimeto an sean
fear abí i gceist)

14. 2. 35.

Aṁrán a Rísti

Síl me seal i mbliana go mbeaḋ iasg agam
is airgead
S go bpósfainn cailín deas eicínt a tiġeaċt
do aimsir cuir
'S ní mar sin féin atá mé aċ mo straic
ar fud na mbailteaċaiḃ
Cuile ḋuine magaḋ fúm agus gan árac
agam air

II

Nuair a ḃíonn mo ḃeart ar lár agam bíonn
a lán eile tiġeaċt treaġna roimam
Ġeara mo ċuid eangaċaiḃ siar leis a
sruṫ
Aċ anois tiġeaċt ar lá féil Páḋraic beiḋ i
táḋ ar a te- ceannfas mé
'G ionnsuġaḋ Cuan na Gaillime 'gus beiḋ
páirt againn ḋen ḋug

17: 2: 35.

Bí bean i Roisín na mBan lá 'é – Peige
Anna bean Ṡéamuis 'ac Donnċaḋa.
bíoḋ sí déanamh ~~ara~~ amhráin
beag. Lá bí sí ar buaile rinne
sí an t-amhrán seo.

'S dá mbeinn-se ar ċaoirṫín Cárna nó go
h-árd i mbarr a ġleanna
Dfeicinn mo ṁíle stóirín tráṫnóna nó
ar maidin.
Ní áiríġinn an poll giúsaiġ bíoḋ ag
iompairt na bḟataí
Ó ṁáimín na mbántraċ go dtí mná-
breaġ ṫóin a ġleanna
'S nach fada ṡiubail whisker 's ní fada
sé mo ṡaoġal
nó go ndeachaidh sé don Áird Siar
ag mná breaġ Ṡeáin Peadair.

Bí triúr baicsiléaraí aici siad sin

"an poll giúsaiġ" — a fear céile
"Whiskey" — fear eile
"mo ṁíle stóirín — fear eile.

24. 2. 35.

Aṁrán Ṁáirtín Breaṫnaiġ

An lá údan a ṡeól muid leis na hAcalóġ as Ġóċaill
'S le O'Donnell té go ma mór a cáil san áit seo
Aċ ní raib stad ag Ceann Boirne 'n agaiḋ fairrge
'gus feóṫeain
Nuair a feistiúġaḋ bláṫ na hÓige istiġ in Árainn

Nuair a bíoḋ cabaltacaí Rí Seóirse dá gcar
ar luiġe ċuige le neart feóṫeain
Sin é 'n tám is spórteamla mbíoḋ Máirtín
Sé rud dubairt sé liom as dóċas liom isteaċ
a sgód uirṫi
Ní hannan bláṫ na hóige is na bád sin.

Tá bád Ṁalra buailte sin agus na sluaiġte
'gus a ċuid eile is fearr de húcéaraí Ċinn tSáile
'S go bé rud dubairt Máirtín Breaṫnaċ liomsa
naċ raib aon neas aige ar a ċúrsa.
Aċ an oiread le geall púcáin as bearna.

24. 2. 35

I

'S an liom a ċaiṫ ráiṫe i mbád nárb olc í le
dóġad
'S nać iomad sin cás a ṫagann ar ḃuaċaillíní óg
Casad dom mná- cuir fáilte romham turas no dó
Is go mbeid mé- fróṫal tall faoi Ċáisg má
ṁairim-se beó

Amhrán Ṫomáis Uí Ċaolaiġ

II

'S a Ṫomáis Uí Ċaolaiġ Críost nár lagad do láṁ
nár ṫige ort coíḋċe an aois a liaṫfas do ċeann
Ó ṫraicneaċ go maoirseaċ mo léan seaḋ
gníoṫeaċ do sgód
gur cuireaḋ na báid ón gCeann go Cuan an
Fir Ṁóir

Dá bhfeicfeá bád white is í dá ṫabaireál aniar
leis a gCeann
níor corruiġ bád Green dá Keel i mbaile Uí
bFiaċáin
bí sí dul síos 's aníos a plúċaḋ cnoic agus
gleann
Is i mbéul Ċuan a Dúin seaḋ d'iompaiġ
Johnny a láṁ

Tá an cutlash faoi seól anois is í gabail na
fairrige siar
gan aon duine beó dá gabail aċ Muire
'gus Dia

nuair a ċaiṫ sí ceann bóirne ba mór mór

é torrainn 'na diaḋ

'S go mbeiḋ sí ó ló faoi móida ag tomáis ó

·biaḋ

'S a ṫomáis m biaḋ ta- mnal i bpfas tuġaḋ 'do ċúl

S taim cinnte ḋá gcuirtí ar tiarraċ go

dtairr-ineóċaiḋ se- móin

Srataṙ is cliaḃ is é- ċur aniar ar do ṫóin

aċ ċuirim sgread léim ar ċlár téadan mar

'S fada í do ṡróin

24. 2. 35

An "Clear The Way"

'S ḋá ḃfeicfeá sa an "Clear The Way" ḋá ġléasaḋ
amaċ dá ríre
'S í ḋul go River Georgia cur fearg ar
na ríġte
Ḋul ṫrí ċóstaí Ṡasana di casaḋ a long
fleet di
Ṗlúċ sí suas le fairrige iad 's tá fearg
ar na ríġte
'S ólfaiḋ muid a crúiscín 's bíṫ sé lán

'S a lá úḋan a sáiḋeaḋ í naċ ann abí
an ~~stamsa~~ stamsa
Bí na céadta fear ar meisge ann is iad
na sraiṫreaċaí na timpeall
Ní raiḃ aiṫne naċ í mí na bealtaine ⁊
láṙ ⁊ ḋuḃ geimriḋ
Nuair a ṫosuiġ an ċuaċ a seinnim is í ḋul
síos le leic na gaoiṫe (gcaoraċ)
'S ólfaiḋ muid a crúiscín ⁊ bí 't sa lán.

Tá rud eicínt fágtha amuigh anseo ⟷

seo é an píosa :-

Tá sí cur fuil tsróna le cúina múnadh
a mhoighistir

'S ag Séamus Liam 's ag Nóra an nuadh i nGaillimh
tá'n pléigh ratha
Muinntir Uaighinse crunn na dTimpeall le
trí oidhche dampa
Dul anoir ag Carraig a Róin neartuigh orainn
~~gála~~ gaoithe
'S gur shuas i mullleán Cárna abí áitiughadh
ag bád Uaighinse
'S ólfaidh muid a cruiscín is bíodh sé lán

Tá an Bleár The Way go huaigneach is go
buadharta le ráithe (le cúin múnadh a
moighistir)

Tá a huachtar tosughadh liathachan is a híochtar
gan aon táirne
Is ní nochtóchaidh sí aon fiacail ar an mbliadhain
seo déanaim aon gháire
'S ólfaidh muid a cruiscín 's bíodh sé lán.

Tá an Bleár The Way na hamadán ar
oileán Acrach Arainn

na bruiġanaí dá bpuċáil 's a bommadove
dá ċáṫaḋ
Tá an Speedwell lán den ṫaġlais is a
deoġ fear dá stiúraḋ
Ní leiġfiḋ sí Bonaparte as a ngáḃ
anois faoi lúiġneas
'S ólfaiḋ muid a crúiscín ⁊ bíoḋ sé lán

(Tá píosa maiṫ eile san amrán aċ ní
féidir le m'intinn cuimniuġaḋ air anois)

bainí an tainm ceart atá ar fíġeadóir.
fíġeadóir an ċéad duine a ṫáinig 'na ċómnuiḋe
go Roisín na mbainiḋe ~~ar an mbaile~~ agus
sin é an fáṫ ar tugaḋ an tainm ar an
mbaile.

Aṁrán a Coiliġ

Tráṫnóna deireanaċ dom is me- teaċt ó
  Ċuartuiġeaċt
Ní fada ċuaiḋ me- nuair a ḃain a ġéim
Ċuir me- léim air den ċeist ba ċruaiḋe
a ~~ḃain~~ ċuirfeaḋ ruaig ar an-spiorad féin

Éinín beannuiġṫe me- tá- ar fuadreaḋ
Cuireaḋ ruaig orm ó mo ṁuinntir féin
Sáṫ i Sasana fuair me- ar stage é-
'S é- ṫroiḋ le game as a nġearamáin
Cúiġ míle fiċeaḋ abí- curṫa an aon ḟaċt
'S gur ġnóṫaiġ sé an méid sin le aon ḃuille
  aṁáin

Ṫáinig oifigeaċ is ċuir sé cainnt air
Cé- as ar ġluais tú no ċáil do ṗór
As baile na Liaṫ Ċarraiġ seaḋ ġluais me-
  ṫar sáile
'S me- ḃeaṫaḋ i nġáirdíní an ġleanna
  ṁóir

bí spuir airgiḋ air ḋéanta ón gceardta
's a capall táirní faoi na ṫóin
ṫuiḃṙfá an leaḃar go b.e. Bonaparte é
no fionn mac Cumail no Garg na Gag.

Míceál Ó Fualáin (Mícéál Niarcus) a
rinne an ṫaimṙán seo. Daoine a
ḋimṫiġ as teaċ agus a ḋfág an
coileaċ ina ndiaḋ ann, ḃíoḋ an
coileaċ a glaoḋaċ san oiḋċe agus
ceap Mícéál go ḋtáinig sé féin a
caint leis an sorn. Bíoḋ pirseoġaí ag
daoine fada uaiṙ a ḋfágfaoiḋ teaċ,
coileaċ na cat na rud a bit nac
leanfaḋ iad ḋfágaiḋis ina ndiaḋ é.

24. 2. 35.

Ḃí fear i Roisín na mbean iaċ a raiḃ
Mike Ó Coraín air. Bíoḋ sé a gcoṁnuiḋe
ag imṫeaċt a ḟlaḋaċ. Bíoḋ sé ansoin
a caiṫeaḋ anuas ar ḋaoiniḃ bíoḋ
a báḋóireaċt agus a ceapaḋ go mbearr
a fear é féin ná iad. Rinneaḋ
amhrán ansoin faoi:—

Ḋá bfeicfeá Mike Ó Coraín is é caiṫeaḋ
lioṅt báid ṁór
go mba ṁaiṫ a rud é gtarfiaḋ (deir sé) le
bruiṫ i bpoca gróṫs
níl faiṫċios a biṫ orm-sa (deir sé) naċ
ngléisfiḋ mé mo stór
mar beiḋ craiceann an ṁaḋa ceannaim
faoi na muineál ag a gceól

Ḋá bfeicfeá Mike Ó Bonaín is é dul
isteaċ go fioḋ linn
léime den tseas tosuiġ 'gus a teaċt
ar ais arís air.

a labcáir mór 's ní dfoillig orm (deir sé)
'gur mise féin a blaoġaċ ort
madar uisge 7 dteannta 7 scairp agam
go dteiġfeá 'g iarraidh Spring dom.

buail sé leis go tapaidh ón ngarraidhe leoċaidh
go druim Síoduaċ
níor fág (sé) poll na sgairp(ann) nar leig sé
fead(ann) is cinn sé-air féin Spring fágail

a dTroisgueáin Donn – deiċ gceaṫramaḋ ó ċeara

amhrán Míċíl Báin – ceiṫre ceoṫramaḋ déug.

Deir Micelín go bhfuil stad meadsguiḃe

Tá dhá chloch whoever ceann i gcois fharraige
agus ceann i gceann Boirne.
bhaill dhá chailleach le chéile iad.
cloch aoil atá i gcois fharraige agus
cloch eibhir (no cloch glas) thall.

? a bhfuil an t-amhrán seo sgríobhtha
ag Seán Z. "Amhrán Árainn".✓

Amhrán a Rísti. ✓
Amhrán Máirtín Bhreathnaigh
Úna Mhicíl Bháin
Sgéal a Tairbh

sgéal "Cat balla Uí Tí" le
sgríobh fós.
Toradh Uí Briain
An Doctúr Gluinn
Sabia Ní Domhnaill
sgéal fada eile.

Triuc = plan

(1) "Bul le Rath" ✓

(2) Sgéal nach ndéanfaidh mé go
bráthach a dhéanamh suas dhom féin
óthosaigh mé ag innseacht na sgéalta

(3) "Sgéal mhac Richard" ✓

Sota na marbh ✓ Sgríobhtha ag Seán Z.
Laoi Chúchulainn ✓ do.